

Heaks kiidetud **14.12.2017** vangla direktorite
poolt
Muudatused heaks kiidetud **27.03.2019** vangla
direktorite poolt

KRIMINAALHOOLDUSE STANDARDID

Jõhvi 2019

SISUKORD

1. Sissejuhatus.....	3
1.1 Eessõna.....	3
1.2 Kriminaalhoolduse põhimõisted.....	3
2. Kriminaalhoolduse eesmärgid ja põhimõtted.....	5
2.1 Eesmärk.....	5
2.2 Ülesanded.....	5
2.3 Kriminaalhooldustöö põhimõtted.....	5
2.3.2 Minimaalne sekkumine.....	6
2.3.3 Vastutusvõime arendamine.....	6
2.3.4 Ühiskonna turvalisuse tagamine.....	6
2.4 Kriminaalhoolduse sihtrühm.....	7
2.5 Kriminaalhoolduse õiguslikud alused.....	7
3. Kriminaalhoolduse ettevalmistamine.....	8
3.1 Kriminaalhoolduse ettevalmistamise algus.....	8
3.2 Vastus vanglapäringule.....	8
3.3 Kohtueelne ettekanne.....	8
4. Kriminaalhoolduse teostamine.....	11
4.1 Kriminaalhoolduse rakendamine.....	11
4.1.1 Kriminaalhoolduse algus.....	11
4.1.2 Kriminaalhooldusametniku nimetamine.....	11
4.1.3 Esmakohtumine.....	14
4.2 Kriminaalhoolduse läbiviimine.....	15
4.2.1 Korduvad kohtumised.....	18
4.2.2 Riskihindamine.....	20
4.2.3 Katseaja kavandamine.....	22
4.2.4 Katseaja vahekokkuvõte.....	24
4.2.5 Järelevalve korraldamine.....	25
4.2.6 Kontrollnõuete või kohustuste rikkumistele reageerimine.....	27
4.2.7 Sotsiaalse kohanemise soodustamine.....	29
4.2.8 Toimikud.....	32
4.2.9 Päevik.....	33
4.2.10 Kriminaalhoolduse üleandmine.....	33
4.3 Kriminaalhoolduse lõpetamine.....	35
5. Kriminaalhoolduse töökorraldus.....	38
5.1 Kriminaalhooldajale esitatavad nõuded.....	38
5.2 Koormus.....	38
5.3 Tööaeg.....	39
5.4 Töövahendid ja bürooruumid.....	39
5.5 Meediasuhtlus.....	40
5.6 Enesetäiendamine.....	40
5.7 Teenistusarutelu.....	40
5.8 Teenistusjärelevalve.....	41
5.9 Kokkuvõte.....	41
Lisa 1. Järelevalve teostamine kontrollnõuete ja kohustuste täitmise kontrollimisel.....	42
Lisa 2. Koostöölepingu vorm.....	45
Lisa 3. Toimikus asuvate dokumentide nimekiri.....	47
Lisa 4. Juhend sotsiaalprogrammide läbiviijatele.....	49
Lisa 5. Juhised välisriiki lubamiseks.....	51

1. Sissejuhatus

1.1 Eessõna

2001. aasta 10. aprillil moodustas Justiitsministeerium esimest korda 11-liikmelise töörühma, kelle ülesanne oli välja töötada kriminaalhooldusstandardid, määrata kriminaalhoolduses tehtava töö sisu, kirjeldada kriminaalhoolduse tegevusi ning töötada välja kvaliteedi hindamise kriteeriumid. Kriminaalhooldusstandardite uuendamist alustati 2009. aastal, misjärel kiideti uued standardid 2011. aastal heaks vangla direktorite nõupäeval. Käesolevad standardid on uuendatud aastatel 2013 ja 2014.

Kriminaalhoolduse standardite eesmärgiks on juhtnööride andmine kriminaalhooldustööd tegevatele ametnikele ning seeläbi kriminaalhooldustöö kvaliteedi ja tulemuslikkuse tagamine. Kriminaalhoolduse standardite näol on tegemist tööjuhiseiga, parima praktika kogumikuga, mille järgimine on ametkonnasiseselt kohustuslik.

Kriminaalhoolduse standardid on valminud paljude kriminaalhooldustööd tegevate ametnike koostöös ja arvamusi arvestades ning peegeldab kriminaalhoolduse organisatsiooni vaateid, vajadusi, väärtusi ja ülesandeid.

Kriminaalhoolduse standardite väljatöötamisel on lähtutud kriminaalhooldustööd reguleerivatest rahvusvahelistest soovitusetest¹, siseriiklikest õigusaktidest, Vanglateenistuse arengusuundadest ning Eesti kriminaalhoolduspraktika kujunemisest ja trendidest alates kriminaalhooldussüsteemi loomisest 1998.a.

Standardites sätestatu kehtib niivõrd, kui muud õigusaktid ei sätesta teisiti. Tingimisi ennetähtaega vanglast vabastamine, elektroonilise järelevalve kohaldamine, üldkasuliku töö korraldamine ning kriminaalhooldusregistri pidamine on reguleeritud eraldiseisvate määrustega, mistõttu käesolevad standardid on mõeldud nende konkreetsete määruste reguleerimisalas kriminaalhooldusametnikele täiendava suunisena.

1.2 Kriminaalhoolduse põhimõisted

Kriminaalhooldus – on süsteem, mis tegeleb kriminaalhooldusele määratud isikutega, kontrollib tema käitumist ja abistab ning nõustab kriminaalhooldusalust kriminaalhoolduse elluviimisel.

Kriminaalhooldaja – kriminaalhooldusametnik ja kriminaalhooldusabiline.

Kriminaalhooldusametnik – vanglas teenistuses oleva riigiametnik, kes täidab kriminaalhoolduse ülesandeid.

Kriminaalhooldusabiline – vabatahtlik, kes osaleb kriminaalhoolduse ülesannete täitmisel.

Kriminaalhooldusalune – isik, kes on kohtuotsuse või kohtu- või prokuratuuri otsuse või määruse alusel määratud kriminaalhooldusele.

Katseaeg – kohtu poolt määratud ajavahemik, mille kriminaalhooldusalune on allutatud käitumiskontrollile.

---

¹ÜRO, Euroopa Nõukogu ja EL soovitused ja otsused.

Käitumiskontroll – järelevalve raamistik, mis sisaldab kohtu määratud kontrollnõudeid ja kohustustusi ning järelevalvet nende täitmise üle ja sotsiaalset kohanemist soodustava abi osutamist.

Elektrooniline valve – kohtu poolt määratud tähtajaline kohustus süüdimõistetu liikumisvabaduse piiramiseks, mille täitmist kontrollitakse elektroonilise seadme abil.

Üldkasulik töö – isiku kohustus töötada ühiskonna hüvanguks teatud arv tunde töö eest tasu saamata.

Üldkasuliku töö tähtaeg – kohtu või prokuratuuri poolt määratud tähtaeg, mille jooksul tuleb üldkasulik töö sooritada.

Kohtueelne ettekanne – kohtu või prokuratuuri tellimuse alusel koostatav kirjalik analüüs isiku käitumiskontrollile allutamise otstarbekuse kohta.

Vastus vanglapäringule – kriminaalhooldusametniku arvamus kinnipeetava tingimisi enne tähtaja lõppemist vangistusest vabastamise ja tema suhtes kohaldatavate kohustuste ning nende tähtaja kohta.

Riskihindamine – kriminaalhooldusaluse kriminogeensete riskide ja ohtlikkuse struktureeritud hindamine.

Hoolduskava – kriminaalhooldusaluse kriminogeensete riskide maandamiseks katseajal tehtavate tegevuste plaan.

Hoolduskava täitmismärked – katseaja vahekokkuvõtte.

Erakorraline ettekanne – kriminaalhoolduse või üldkasuliku töö tingimuste rikkumise või muutmise korral kohtule või prokuratuurile esitatav ettekanne.

Ettekanne kriminaalhoolduse lõpetamise kohta – kriminaalhoolduse lõppemisel koostatav ettekanne, mis annab ülevaate kogu katseajast või üldkasuliku töö tegemisest.

Tööpäevik – märkmed kriminaalhoolduse infosüsteemis, mis annavad jooksva ja ajakohase ülevaate kriminaalhooldusaluse katseaja kulust.

Järelepärimine – kriminaalhooldustöökäik vajaliku informatsiooni saamiseks või vahendamiseks esitatav märgukiri, teabenõue või selgitustaotlus.

Teenistuserutelu – kriminaalhooldajate töönohipidamine.

Kohtlemismudel – riskihinnangust selgunud retsidiivsuse ja ohtlikkuse hinnangu maatriks, mille alusel määratakse süüdimõistetu kohtlemistase ning sellele vastavad sekkumis- ja järelevalvetegevused katseajal.

2. Kriminaalhoolduse eesmärgid ja põhimõtted

2.1 Eesmärk

Kriminaalhoolduse eesmärk on sätestatud Kriminaalhooldusseaduse § 1:

„Kriminaalhoolduse käigus valvatakse kriminaalhooldusaluse käitumise ja temale kohtu või prokuröri poolt pandud kohustuste täitmise järele ning soodustatakse kriminaalhooldusaluse sotsiaalset kohanemist eesmärgiga mõjutada teda hoiduma kuritegude toimepanemisest.“

Sellest tulenevalt on kriminaalhoolduse peamine ülesanne aidata kaasa kuritegevuse vähendamisele.

Siinkohal on möödapääsmatu mõista, et õiguskaitstesüsteem ei ole ainus kuritegevuse ja kuritegude põhjuste mõjutaja. Demograafilised trendid, hoiakud kuritegevusse ja kurjategijatesse, peresuhted, elutingimused, sotsiaalturva tase, üldine ühiskonna arengutase ja mitmed teised olulised asjaolud mängivad kuritegevuse tasemes ja ühiskonna turvalisuse määras suurt rolli.

Samas on võimalik mõjutada kuritegevuse taset efektiivselt ainult siis, kui kõik asjaosalised ja ametiasutused teevad kõik endast sõltuva. See seab suured ootused kriminaalhooldusametnike tegevusele ja tehtava töö tulemustele.

2.2 Ülesanded

Kriminaalhoolduse peamiseks ülesandeks on kohtu/prokuratuuri poolt kriminaalhooldusalustele määratud karistuste elluviimine. Selle ülesande täitmiseks kriminaalhooldus:

- a) tagab sellise kontrolli, mis on vajalik kriminaalhoolduse elluviimiseks ning ühiskonna turvalisuse kaitsmiseks ning
- b) toetab ja motiveerib õigusrikkujat elama õiguskuulekalt juhendades ning abistades õiguskuulekaks käitumiseks vajalikku isiksuslikku, sotsiaalset, kutselist ja hariduslikku arengut.

Need kaks tegevussuunda on omavahel tihedalt seotud. Tegevuse ja toimingute planeerimisel ning täideviimisel ei tohi reeglina eelistada ülekaalukalt ühte teisele, kuid kriminaalhooldusaluse poolne katseaja reeglitest kinnipidamine on esmaseks eelduseks katseaja positiivsele kulgemisele.

2.3 Kriminaalhooldustöö põhimõtted

2.3.1 Inimväärikus

Kriminaalhooldustöö peab austama üksikut inimest ja üldiselt tunnustatud inimõigusi. Teisisõnu tuleb kriminaalhooldusele määratud kohelda viisil, mis austab tema inimväärikust ning kindlustab, et kriminaalhoolduse aja tehtud toimingud ei põhjusta talle rohkem kannatusi või ebameeldivusi kui need, mis paratamatult kaasnevad kriminaalhoolduse teostamisega.

2.3.2 Minimaalne sekkumine

Kriminaalhooldusametnikul tuleb oma tegevuses otsida ning arendada selliseid probleemilahendusviise, mis tagavad minimaalse vajaliku sekkumise kriminaalhooldusaluse ellu, kuid samal ajal võimaldavad ennetada ja lahendada tekkivaid probleeme piisava tõhususega.

Kriminaalhoolduse toimingud peavad olema seotud ja järgima nn tavapärase elu ühiskonnas. Kriminaalhoolduse teostamisel tuginetakse ühiskonnas kõigile kättesaadavatele vahenditele, mis aitavad maandada kriminaalhooldusaluse individuaalseid kuritegeliku käitumise riske. Kõigile kättesaadavate vahendite all tuleb siin mõista kõiki avalikke teenuseid sõltumata nende osutajast, riiklikke ja omavalitsuste hoolekandelisi meetmeid ja erialaspetsialistide (psühholoogid, sotsiaaltöötajad, juristid, terapeudid jne) iseseisvat toimetulekut parandavat oskusteavet.

Spetsiifiliselt ja ainult kriminaalhoolduse sihtrühmale suunatud tegevusi kutsutakse ellu, arendatakse ja teostatakse ainult siis, kui muul viisil ei ole võimalik kriminaalhoolduse eesmärke ja ülesandeid täita. Selle põhimõtte eesmärk on märgistamise vähendamine ning iseseisva toimetuleku suurendamine.

2.3.3 Vastutusvõime arendamine

Kriminaalhoolduse tegevused peavad olema korraldatud nii, et kriminaalhooldusalusel on võimalik arendada vastutustunnet ja motivatsiooni ning teadmisi ja oskusi õiguskuuleka elukorralduse sisseseadmiseks. Selle põhimõtte järgimiseks on vajalik tagada kriminaalhooldusalusele igakülgne teave tema kohustustest, õigustest ja võimalustest, aga regulaarne aktiivne suhtlus kriminaalhooldusametnikuga.

Kriminaalhooldaja rolliks on motiveerida, nõustada, abistada ja juhendada õigusrikkujat tema ettevõtmistes. Katseaja täideviimine korraldatakse vastavalt kriminaalhooldusaluse vastutuse võtmisele oma käekäigu eest ning kriminaalhooldusametniku sekkumise intensiivsus sõltub otseselt kriminaalhooldusaluse käitumisest. Kriminaalhooldusalune peab võtma vastutuse oma elu eest.

2.3.4 Ühiskonna turvalisuse tagamine

Kriminaalhooldus peab tagama, et kriminaalhooldusalusele kehtestatud kontrollnõuded ja määratud kohustused viiakse täide kaitstes ja arvestades ühiskonna liikmete turvalisust ja julgeolekut. Oluline on siinjuures silmas pidada ka õigusrikkuja enda kaitset teiste inimeste poolse võimaliku agressiooni ja kahjustava mõju eest.

Kriminaalhoolduse toiminguid planeerides ja täide viies peab kriminaalhooldusametnik:

- alati arvestama uue kuriteo sooritamise riski ja kriminaalhoolduse tingimuste rikkumise võimalusega ning viima selle tõenäosuse ja võimaliku kahju miinimumini;
- kriminaalhooldusaluse tegevuse või tegevusetuse tulemusena ohustatud inimeste õiguste kaitseks viivitamatult tegema kõik endast sõltuva teavitades vajadusel asjakohaseid üksikisikuid ja asutusi;
- kriminaalhooldusaluse kohta kogutud eraelulist või delikaatset teavet igakülgselt kaitsma selle sattumise eest isikute kätte, kellel puudub selleks seaduslik õigus.

2.4 Kriminaalhoolduse sihtrühm

Kriminaalhooldus määratakse kohtuniku või prokuröri otsuse või määruse alusel. Kriminaalhooldusele allutatud isiku osas kasutatakse mõistet *kriminaalhooldusalune*.

Kriminaalhooldusalune on:

- alaealine isik, kes on kohtu poolt karistusest vabastatud ja kellele mõjutusvahendina kohaldatakse käitumiskontrolli;
- isik, kelle suhtes on kriminaalmenetlus lõpetatud ja kes on kohustatud tegema talle määratud üldkasulikke tööd;
- süüdimõistetu, kelle vangistus on kohtu poolt asendatud üldkasuliku tööga koos allutamise käitumiskontrollile;
- süüdimõistetu, kelle vangistuse on kohus jätnud täitmisele pööramata ning asendanud selle käitumiskontrolliga;
- süüdimõistetu, kelle vangistuse on kohus jätnud osaliselt täitmisele pööramata ja asendanud selle käitumiskontrolliga;
- süüdimõistetu, kes on vangistusest enne selle tähtaja lõppemist kohtu poolt tingimisi vabastatud koos allutamise käitumiskontrollile;
- isik, kellel on elektroonilise valve kohustus;
- süüdimõistetu, kellele kohus on määranud karistusjärgse käitumiskontrolli;
- süüdimõistetu, kelle vangistus on osaliselt asendatud seksuaalkurjategijate kompleksraviga või kes on vangistusest tingimisi enne tähtaega vabastatud seksuaalkurjategijate kompleksravile allumise kohustusega;
- süüdimõistetu, kes on karistusest tingimisi vabastatud või vangistusest ennetähtaegselt vabastatud sõltuvusravile allutamise kohustusega.

Kriminaalhooldusametnik annab arvamuse järgmiste isikute osas:

- isik, kelle suhtes on algatatud kriminaalasi ja kelle kohta soovitakse kohtueelset ettekannet;
- kinnipeetav, kelle võimaliku ennetähtaegse vabanemise ettevalmistamisel esitab kriminaalhooldaja arvamuse kriminaalhooldusele sobivuse kohta.

2.5 Kriminaalhoolduse õiguslikud alused

Kriminaalhooldaja lähtub oma töös põhiliselt järgmistest siseriiklikest õigusaktidest:

- EV Põhiseadus;
- Karistusseadustik;
- Kriminaalmenetluse seadustik;
- Kriminaalhooldusseadus;
- Vangistusseadus;
- Karistusregistri seadus;
- Üldkasuliku töö ettevalmistamise, täitmise ja järelevalve kord;
- Elektroonilise valve täitmise ja järelevalve kord;
- Seksuaalkurjategijate kompleksravi ettevalmistamise, täitmise ja järelevalve kord;
- Sõltuvusravi ning karistusest tingimisi vabastamisel või vangistusest tingimisi ennetähtaegselt vabastamisel kohaldatava narkomaania ravi ettevalmistamise ning täitmise ja järelevalve kord;
- Kinnipeetava tingimisi enne tähtaega vabastamise materjalide ettevalmistamise kord;
- Kriminaalhooldusregistri asutamine ja põhimäärus².

²Loetelu ei ole ammendav

Kriminaalhooldaja järgib oma tegevuses ja käitumises Vanglateenistuja eetikakoodeksis sätestatud põhimõtteid.

3. Kriminaalhoolduse ettevalmistamine

Kriminaalhoolduse ettevalmistamiseks loetakse kohtueelse ettekande või vanglapäringu vastuse koostamist. Kriminaalhoolduse ettevalmistamise eesmärgiks on anda hinnang kahtlustatava, süüdistatava või süüdimõistetu retsidiivsusriskile ja ohtlikkusele ning edastada kriminaalhooldaja arvamus katseaja kohaldamise ning võimalike kohustuste valiku ja tähtaja kohta.

3.1 Kriminaalhoolduse ettevalmistamise algus

Kriminaalhoolduse ettevalmistamine algab vastavasisulise taotluse saabumisest kriminaalhooldusosakonda.

Kriminaalhoolduse ettevalmistamise aluseks on:

- kohtuniku või prokuröri taotlus koostada kahtlustatava, süüdistatava või süüdimõistetu kohta kohtueelne ettekanne
või
- vangla taotlus koostada iseloomustus kinnipeetava kohta, kellel on seadusest tulenev võimalus ennetähtaegselt vabaneda.

Kriminaalhoolduse ettevalmistamise taotlus võetakse täitmisele ja kriminaalhooldusametnik nimetatakse käesoleva standardi ptk 4 kohaselt.

3.2 Vastus vanglapäringule

Vangla taotlusel kriminaalhoolduse ettevalmistamisel lähtub kriminaalhooldusametnik Justiitsministri määrusega kehtestatud korrast „Kinnipeetava tingimisi enne tähtaega vabastamise materjalide ettevalmistamise kord“.

3.3 Kohtueelne ettekanne

Kohtueelne ettekanne koostatakse ja saadetakse kohtule või prokuratuurile (*edaspidi tellija*) taotluse saamisest 14 päeva jooksul. Kui kriminaalhooldusametniku nimetamise ja ettekande esitamise vaheline aeg on väiksem kui eelnimetatud tähtaeg ja kui kriminaalhooldusametnikul ei ole selle aja jooksul võimalik isiku kohta usaldusväärseid andmeid koguda, võtab kriminaalhooldusametnik ühendust tellijaga ning taotleb kohtueelse ettekande esitamise tähtaja pikendamist.

Kui taotlusele vastamise tähtaega ei pikendata, koostatakse ettekanne kättesaadava informatsiooni ja allikate põhjal algselt seatud tähtajaks. Kui see osutub vajalikuks, tuleb ettekandes eraldi viidata ajanappusest tulenenud takistustele.

Juhul kui isik, kelle kohta ettekannet koostatakse, ei tee kriminaalhooldusametnikuga koostööd, olulised allikad ei ole kättesaadavad vmt, siis tuleb see kohtueelses ettekandes selgelt esile tuua. Tellija võib oma taotluses ära näidata, millisele küsimusele peab kriminaalhooldusametnik ettekande koostamisel pöörama erilist tähelepanu. Sellisel juhul peab kriminaalhooldusametnik esitatavas ettekandes tellija näidatud küsimustele ammendavalt vastama.

Juhul kui kohtueelse ettekande tellijale saatmise järgselt saab kriminaalhooldusametnik teadlikuks uutest olulistest asjaoludest, mis muudavad või oluliselt täpsustavad tema poolt antud hinnangut, edastab ta selle teabe viivitamatult tellijale.

Tabel 1. Kvaliteedinõuded kohtueelse ettekande koostamisele

Vastutaja	Kriminaalhooldusametnik.
Tegevuse aeg	Taotluse saamisest 14 päeva jooksul või tellija määratud tähtajaks.
Tegevuse algus	Taotluse registreerimine kriminaalhooldusosakonnas.
Tegevuse lõpp	Kohtueelne ettekanne on saadetud tellijale.
Tegevuse eesmärk	Anda hinnang kahtlustatava või süüdistatava isikuomaduste ning sotsiaalse-majandusliku seisundi kohta ning arvamus katseaja ja kohaldatavate kohustuste valiku ja nende kohaldamise tähtaja kohta.
Toimingud ja nende tegemise meetodid	<ul style="list-style-type: none"> - tutvumine kohtueelse ettekande koostamise taotlusega ja kriminaalasja toimikuga ning asjakohaste dokumentide ja registrite kannetega; - vestlused kahtlustatava või süüdistatavaga ning tema lähedastega ja tema suhtlusringi kuuluvate muude isikutega; - isiku olukorra selgitamine ning vajalike päringute tegemine (kooli, politseisse, haiglasse, alaealiste komisjoni, töökohta jne); - kodukülastuse teostamine; - filmimine või heli või video või muu salvestise tegemine, kasutamine; - eri allikatest saadud info töötlemine, analüüsimine, võrdlemine ja hindamine; - kogutud info põhjal kohtueelse ettekande koostamine.
Kvaliteedi kontrollimine	<p>Selgitatakse, kas</p> <p>1) kohtueelse ettekande koostamisel on kinni peetud järgmistest tähtaegadest:</p> <p>a) kahtlustatavale või süüdistatavale on saadetud kutse või temaga on võetud ühendust telefoni teel ja on tehtud asjakohased kirjalikud või suulised päringud 3 päeva jooksul alates päevast, mil taotlus on kriminaalhooldusosakonda saabunud;</p> <p>b) kahtlustatava või süüdistatavaga on esimest korda saadud ühendust 5 päeva jooksul alates päevast, mil talle on kutse saadetud;</p> <p>c) ettekanne on tellijale saadetud 14 päeva jooksul taotluse saamisest või tellija määratud tähtajaks</p>

	<p>2) isik on kantud nõuetekohaselt kriminaalhooldusregistrisse, elektrooniline ja dokumenditoimik on korrektsed ja terviklikud;</p> <p>3) ettekande koostamisel on täidetud järgmised nõuded:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) kasutatud on vähemalt nelja infoallikat; b) teostatud vähemalt üks kodukülastus; c) kahtlusaluse või süüdistatavaga on kohtunud vähemalt üks kord; d) kahtlusaluse või süüdistatava perekonda või sotsiaalse suhtluse ringi kuuluvate isikutega on kohtunud vähemalt üks kord; e) kohtueelse ettekande koostamiseks kasutatav teave põhineb kontrollitud andmetel, asjakohastele allikatele on viidatud; f) kohtueelses ettekandes on kriminaalhooldusametniku motiveeritud arvamus katseaja ja kohaldatavate kohustuste valiku ja nende kohaldamise tähtaja kohta; g) kohtueelne ettekanne on koostatud nõuetekohaselt, järgitud on õigekirja ja dokumentide koostamise reegleid.
--	--

4. Kriminaalhoolduse teostamine

4.1 Kriminaalhoolduse rakendamine

Kriminaalhoolduse viivitamatu rakendamine on võtmetähtsusega edasise kriminaalhoolduse eduka kulgemise osas. Võimalikult varane kontakt karistatuga võimaldab ühelt poolt ennetada võimalikku riskikäitumist ja kaitsta ühiskonna liikmeid, teisalt on võimalik nõustada ja seeläbi aidata kriminaalhooldusalust temale määratud kohustuste täitmisel.

Üldkasuliku töö korraldamisel lähtub kriminaalhooldusametnik käesolevast standardist niivõrd kui Justiitsministri määrusega kehtestatud „Üldkasuliku töö ettevalmistamise, täitmise ja järelevalve kord“ ei sätesta teisiti.

Elektroonilise järelevalve kohaldamisel lähtub kriminaalhooldusametnik käesolevast standardist niivõrd kui Justiitsministri määrusega kehtestatud „Elektroonilise valve täitmise ja järelevalve kord“ ei sätesta teisiti.

Seksuaalkurjategijale määratud kompleksravi kohaldamise ajal kriminaalhooldust teostades lähtub kriminaalhooldusametnik standardist niivõrd kui Justiitsministri määrusega kehtestatud „Seksuaalkurjategijate kompleksravi ettevalmistamise, täitmise ja järelevalve kord“ ei sätesta teisiti.

Narkomaanile määratud sõltuvusravi kohaldamise ajal kriminaalhooldust teostades lähtub kriminaalhooldusametnik standarditest niivõrd kui Justiitsministri määrusega kehtestatud „Sõltuvusravi ning karistusest tingimisi vabastamisel või vangistusest tingimisi ennetähtaegsel vabastamisel kohaldatava narkomaania ravi ettevalmistamise ning täitmise ja järelevalve kord“ ei sätesta teisiti.

4.1.1 Kriminaalhoolduse algus

Kriminaalhooldus algab, kui kriminaalhooldusosakonnale on saadetud täitmiseks kohtulahend või prokuratuuri määrus.

Kriminaalhoolduse ettevalmistamine algab, kui:

1. kohus või prokuratuur on vangla kriminaalhooldusosakonnale esitanud taotluse koostada kohtueelne ettekanne;
2. vangla on esitanud kriminaalhooldusametnikule taotluse selgitada välja kinnipeetava ennetähtaegseks vabastamiseks olulised asjaolud;

Kriminaalhooldusosakonda kohtust, prokuratuurist või vanglast saabunud taotlused ning jõustunud kohtuotsused või -määrused võetakse täitmiseks viivitamatult vastavalt kehtivale asjaajamiskorrale.

4.1.2 Kriminaalhooldusametniku nimetamine

Juhtumiga tegeleva kriminaalhooldusametniku nimetab kriminaalhooldusosakonna juhataja.

Võimalusel nimetatakse juhtumiga tegelema kriminaalhooldusametnik, kes tegeles eelnevalt vangla, kohtu või prokuratuuri taotlusel kriminaalhoolduse ettevalmistamisega. Kriminaalhooldusametniku nimetamine ei tohi võtta põhjendamatult palju aega.

Kriminaalhooldusametniku nimetamisel arvestatakse

- ametniku töökogemust ja spetsialiseerumist;

- ametniku töökoormust;
- ametniku tööpiirkonda;
- kriminaalhooldusjuhtumi eripära ja raskust;
- võimalikku huvide konflikti esinemist.

Kriminaalhooldusametnik peab eetilistel või muudel, ametniku objektiivsust kahtluse alla seadvatel kaalutlustel taotlema enese taandamist konkreetse kriminaalhooldusjuhtumiga tegelemisest.

Kriminaalhooldusametniku poolne enese taandamise taotlus esitatakse vahetule ülemusele viivitamatult pärast vastavate asjaolude ilmumist. Kriminaalhooldusametnik vastutab, et enese taandamise taotlus esitataks ka asjakohaste kahtluste või täiendavate asjaolude ilmumisel kriminaalhoolduse teostamise käigus.

Juhtumiga mitteseotud ametnik peab huvide konflikti esinemise kahtluse korral juhtima juhtumiga tegeleva kriminaalhooldusametniku või oma vahetu juhi tähelepanu talle teadaolevatele asjaoludele.

Pärast juhtumi saamist tutvub kriminaalhooldusametnik kohtulahendi või prokuratuuri määrusega ning teeb vajalikud registri toimingud, korraldab kohtu ja politsei teavitamise ja määrab kriminaalhooldusalusega kohtumise aja.

Ühtlasi teavitab kriminaalhooldusametnik kuriteo läbi kannatanud isikut kriminaalhoolduse algusest ning võimalusest avaldada arvamust ja edastada informatsiooni juhul kui:

1. kriminaalhooldusaluse suhtes on kohaldatud lähenemiskeeldu;
2. kriminaalhooldusalust on karistatud raske isikuvastase kuriteo eest (nt KarS § 118, 121-122).
3. Kriminaalhooldusalust on karistatud konkreetse isiku vastu suunatud seksuaalkuriteo eest (KarS § 141-146 jt).

Informatsiooni kannatanu kohta saab kriminaalhooldusametnik kohtutoimikust, vanglalt, ohvriabi töötajalt või muudest kriminaalhooldusametnikule kättesaadavatest allikatest. Kriminaalhooldusametnik võtab kannatanuga ühendust ja informeerib teda kriminaalhoolduse algusest ja võimalusest arvamuse avaldamiseks.

Juhul kui süüdimõistetu on kannatanud pereliige või kuulub ühisesse leibkonda, siis kontakteerub kriminaalhooldusametnik kannatanuga isiklikult ennetades sellega kirjalike pöördumiste sattumist süüdimõistetu kätte.

Alaealise kannatanu puhul teavitab kriminaalhooldusametnik kannatanu eestkostjat.

Juhul kui kannatanu soovib, siis kontakteerub kriminaalhooldusametnik temaga info andmise eesmärgil regulaarselt kogu karistusaja jooksul. Kriminaalhooldusametnik järgib konfidentsiaalsusnõudeid nii kannatanu kui ka kriminaalhoolduse teostamise andmete osas.

Suhtlus kannatanuga kajastatakse tööpäevikus, kuid selles sisalduva info avaldamine kriminaalhooldusalusele ei ole lubatud. Kannatanu informeerimiseks peetav kirjavahetus säilitatakse toimikust eraldi.

Kannatanu kaasamise eesmärgil teevad kriminaalhooldusametnikud vajadusel koostööd maakondliku ohvriabi töötajatega. Koostöö seisneb kohtumistes ja igapäevases jooksva infovahetuse korraldamises ning juhtumiaruteludes.

Tabel 2. Kvaliteedinõuded kriminaalhoolduse algusele

Vastutaja	Referent, kriminaalhooldusosakonna juhataja, kriminaalhooldusametnik
------------------	--

Tegevuse aeg	Kohtulahendi või prokuratuuri määruse kättesaamisest kuni esmakohtumiseni või erakorralise ettekande koostamiseni.
Tegevuse algus	Jõustunud kohtulahendi või prokuratuuri määruse saabumine kriminaalhooldusosakonda.
Tegevuse lõpp	Kriminaalhooldusalune on ilmunud esmakohtumisele või on tuvastatud, et ta on toime pannud rikkumise ning erakorraline ettekanne on saadetud kohtule.
Tegevuse eesmärk	Tagada kohtulahendi või prokuratuuri määruse täitmine.
Toimingud ja nende tegemise meetodid	<ul style="list-style-type: none"> registritoimingute tegemine; - kohtuotsuse või -määrusega tutvumine; - elektroonilise toimiku avamine; - dokumenditoimiku avamine; - kohtule kohtuotsuse või -määruse täitmiseks võtmise kohta teate edastamine; - politseile kriminaalhooldusaluse arvelevõtmise kohta teate edastamine koos täiendavate kohustuste märkimisega kohtu poolt sõnastatud täpsusega; - kutsete saatmine; - info saamiseks päringute tegemine; - kriminaalhooldusaluse kodu külastamine (vajaduse korral); - ütluse või seletuste võtmine (vajaduse korral); - kannatanu teavitamine.
Kvaliteedi kontroll	<p>Selgitatakse, kas</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) on kinni peetud järgmistest tähtaegadest: <ol style="list-style-type: none"> a) kriminaalhooldusalusele on saadetud kutse või võetud temaga ühendust telefoni teel 3 päeva jooksul alates kohtuotsuse või -määruse saabumisest kriminaalhooldusosakonda; b) kriminaalhooldusalusega on esimest korda saadud ühendust 5 päeva jooksul alates päevast, millal talle on kutse saadetud; c) kriminaalhooldusaluse kodu on külastatud 5 tööpäeva jooksul alates päevast, millal ta on jätnud esmakohtumisele ilmumata teist korda; 2) isik on kantud nõuetekohaselt kriminaalhooldusregistrisse, elektrooniline ja dokumenditoimik on korrektsed ja terviklikud; 3) kohtule on edastatud teade kohtuotsuse või -määruse täitmiseks võtmise kohta 5 päeva jooksul; 4) politseile on edastatud info kriminaalhooldusaluse arvelevõtmise kohta 5 päeva jooksul; 5) kriminaalhooldusalusega ühenduse saamiseks on kasutatud kõiki võimalusi; 6) kannatanuga on ühendust võetud; 7) ohvriabi töötajatega toimuvad regulaarsed kohtumised ja infovahetus; 8) enne kohtumisi on tehtud päringud kriminaalhooldusaluse õigusrikkumiste ajaloo ning võimalike uute õigusrikkumiste kohta.

4.1.3 Esmakohtumine

Kriminaalhooldusametniku ja kriminaalhooldusala eesmärg on saavutada kontakt viisil, mis võimaldab edaspidise katseaja käigus teha usalduslikku koostööd.

Esimesel kohtumisel on kriminaalhooldusametniku ülesanne

- selgitada kriminaalhooldusala arusaadaval viisil kriminaalhoolduse teostamisega kaasnevaid õigusi, kohustusi ja võimalusi;
- informeerida kriminaalhooldusala võimalustest esitada kaebusi, proteste jmt kriminaalhooldusametniku tegevuse suhtes;
- teavitada kriminaalhooldusala kriminaalhooldusosakonna töökorraldusest ja kriminaalhooldusametniku ülesannetest ning tegevustest katseaja või üldkasuliku töö tähtaja vältel;
- alustada informatsiooni kogumist riskihindamise läbiviimiseks ning edasise katseaja kavandamiseks.

Elektroonilisele järelevalvele allutatud kriminaalhooldusala puhul on esimesel kohtumisel kriminaalhooldusametniku ülesanne lisaks eelnevale

- selgitada kriminaalhooldusala elektroonilise valve eesmärki ja tingimusi;
- korraldada elektroonilise valve seadme paigaldamine (kui ei ole teostatud eelnevalt);
- koostada elektroonilise valve kohaldamise ajakava.

Üldkasulikule tööle määratud kriminaalhooldusala puhul on kriminaalhooldusametniku ülesandeks

- selgitada üldkasuliku töö eesmärki ja tingimusi;
- tutvustada võimalikke töötamise kohti;
- valida sobiv töökoht ja -aeg lähtuvalt kriminaalhooldusala hõivatuselt, oskustest, töökogemusest ja võimalustest;
- koostada üldkasuliku töö tegemise esialgne jaotuskava kogu tähtaja kohta kuude lõikes.

Tabel 3. Kvaliteedinõuded esmakohtumisele

Vastutaja	Kriminaalhooldusametnik.
Tegevuse aeg	Keskmiselt üks tund.
Tegevuse algus	Kriminaalhooldusala saabumine kohtumisele kriminaalhooldusametnikuga.
Tegevuse lõpp	Kriminaalhooldusala lahkumine kohtumiselt.
Tegevuse eesmärk	Kriminaalhooldusala ja kriminaalhooldusametniku vahelise usaldusliku suhte loomine, õiguste ja kohustuste ning kriminaalhoolduse põhimõtete ja töökorralduse tutvustamine.
Võimalikud toimingud ja nende tegemise meetodid	Individuaaltöö või gruppitöö.

Kvaliteedi kontrollimine	Selgitatakse, kas 1) kriminaalhooldusalune on registreerimislehe ning kriminaalhooldusaluse õigusi ja kohustusi sisaldava dokumendi allkirjastanud ning allkirjastamise kuupäevad on üheselt fikseeritud; 2) päevikusse ja kriminaalhooldusregistrisse on vajalikud kanded tehtud; 3) on alustatud katseaja kavandamist; 4) on koostanud üldkasuliku töö jaotuskava; 5) on koostanud elektroonilise valve ajakava.
---------------------------------	---

4.2 Kriminaalhoolduse läbiviimine

Kriminaalhooldustöö on järjepidev protsess, mille käigus kriminaalhooldusaluse käitumist ja teda ümbritsevat keskkonda ning nende muutumist pidevalt hinnatakse ja ellu viidavat tegevuskava vastavalt täiendatakse.

Katseaja planeerimine toetub vajaduspõhisele tööprintsibile, mille rakendamisel lähtutakse konkreetse süüdimõistetud vajadustest ja olemasolevate ressursside otstarbekama kasutamise põhimõttest.

Retsidiivsust vähendab:

- minimaalsed sekkumised madala riskiga kurjategijatele,
- intensiivsemad sekkumised kõrge riskiga kurjategijatele.

Vajadus-oluline on teha vahet kriminogeensetel ja mittekriminogeensetel vajadustel. Kriminogeensed vajadused on need faktorid, mis toetavad kriminaalset käitumist ning mille muutmine aitab vähendada retsidiivsust. Mittekriminogeensete vajaduste muutmine ei avalda mõju kriminaalsele käitumisele tulevikus.

- Kriminogeensed vajadused: kriminaalsed hoiakud, kriminaalsed kaaslased, ainete kuritarvitamine, haridus, tööhõive, puudulikud probleemilahendus- ja sotsiaalsed oskused, meelelahutusharjumused.
- Mittekriminogeensed vajadused: madal enesehinnang, ärevus, võõrandumise tunne.

Kriminaalhoolduse intensiivsuse planeerimisel tuleb arvestada kriminaalhooldusaluse riske ja ohtlikkust.

Süüdimõistetud riske näitab riskihinnangus kajastuv uue kuriteo toimepanemise tõenäosuse valemi tulemus ning ohtlikkus määratakse samuti riskihindamises professionaalse hinnangu kaudu.

Kohtlemisvajaduse väljaselgitamisel arvestatakse uue kuriteo toimepanemise tõenäosuse kahe aasta prognoosi ning kõrgeimat tulemust. Ohtlikkuse hinnangust võetakse arvesse kõige kõrgemat tulemust, arvestamata, kelle vastu on oht suunatud. Lõpliku tulemuse väljaselgitamiseks vaadatakse kõrgeimat kohtlemistaset.

Sekkumisvajaduse põhjal saab kriminaalhooldusalused tinglikult jaotada neljaks:

- Madal sekkumisvajadus;
- Keskmine sekkumisvajadus;
- Kõrge sekkumisvajadus;
- Väga kõrge sekkumisvajadus.

Sekkumine peab olema suunatud faktoritele, mis on seotud kuritegeliku käitumisega. Lisaks peab arvestama, et sekkumisviis peab olema vastavuses kriminaalhooldusala õppimisvõime ja -stiiliga.

Kohtlemismudeli puhul rakendatakse tõstvat tegurit – kui kriminaalhooldusala kohtlemistase tuleb algselt madal, kuid isikul on akuutne sõltuvusprobleem RH 6.1. (punkt 6.1.1.) ja/või 6.2 (punkt 6.2.1.) on hinnatud kahe punktiga, tõstetakse kohtlemistaset keskmisele. Muudele kohtlemistasetele antud tõstev tegur ei laiene (nt kui isikul tuleb keskmine kohtlemistase, siis akuutne sõltuvus seda kõrge taseme peale ei tõsta).

Vajaduse välja selgitamiseks kasutatakse ohtlikkuse ja uue kuriteo toime panemise valemi maatriksit järgmiselt:

RH-K (riskihindamise lõpus olev uue kuriteo toimepanemise tõenäosuse %)

RH-K/ohtlikkuse hinnang	väheohtlik	ohtlik	kõrgohtlik	üliohtlik
0-20%	Madal	Madal	Keskmine	Kõrge
21-60%	Madal	Keskmine	Kõrge	Väga Kõrge
61-85%	Keskmine	Kõrge	Väga kõrge	Väga kõrge
86-100%	Kõrge	Kõrge	Väga Kõrge	Väga kõrge

RH-V (uue vägivaldse kuriteo toimepanemise tõenäosuse %; vägivaldseid kuritegusid toime pannud kurjategijad)*

RH-V/ohtlikkuse hinnang	väheohtlik	ohtlik	kõrgohtlik	üliohtlik
0-10%	Madal	Madal	Keskmine	Kõrge
11-50%	Madal	Keskmine	Kõrge	Väga kõrge
51-79%	Keskmine	Kõrge	Väga kõrge	Väga kõrge
80-100%	Kõrge	Kõrge	Väga kõrge	Väga kõrge

Antud kohtlemismudel ei laiene järgnevatele sihtgruppidele:

- Alaealised ja noored süüdimõistetud;
- Asenduskaristust kandvad sõltlased.

Automaatselt koheldakse esimesel aastal peale kriminaalhooldusele määramist või lühema kriminaalhooldusperioodi puhul kogu katseaja vältel kõrgele kohtlemistasemele vastavalt (sõltumata selgunud kohtlemistasemest maatriksi järgi) järgmisi sihtgruppe:

- Elektroonilise järelevalve all olevad kriminaalhooldusalused (KarS § 74 ja § 76 alusel käitumiskontrollile allutatute puhul, kellele määratakse täiendav kohustus alluda elektroonilisele järelevalvele);

- Tingimisi enne tähtaega vanglast vabanenud süüdimõistetud;
- Seksuaalkuriteo eest karistatud süüdimõistetud (käitumiskontroll, kompleksravi), kelle seksuaalkurjategijate riskihindamise tulemus (Static + Stable) on kõrgem kui madal;
- Kriminaalhooldusalused, kes on süüdi mõistetud oma pereliikmete või lähisugulaste kehalise väärkohtlemise eest;
- Karistusjärgsel käitumiskontrollil olevad süüdimõistetud.

Kriminaalhooldusalusele määratud kohtlemistase võib muutuda lähtuvalt korduva riskihindamise tulemustest.

Seksuaalkurjategijate (va kui seksuaalkurjategijate riskihindamise tulemus on madal) puhul kohtlemistase karistusaja jooksul ei alane ja jääb kuni katseaja lõpuni vähemalt kõrgele tasemele sõltumata korduva riskihindamise tulemustest. Kui seksuaalkurjategijate riskihindamise tulemus on madal, rakendub keskmine kohtlemistase, kui tavariskihindamise tulemusel ei ilmne kõrgemat kohtlemistaset.

ÜKT ja MÜKT kriminaalhooldusaluste puhul rakendub automaatselt madal kohtlemistase, mis kriminaalhoolduse ajal ei muutu; riskihindamist ja hoolduskava ei koostata. Kohtu poolt määratud täiendavaid kohustusi tuleb täita sõltumata madalast kohtlemistasemest.

KarS § 69¹; KRMS § 137¹ või § 141¹ lg 1¹ või 310¹ lg 1¹ alusel elektroonilise järelevalve alla määratute puhul rakendub automaatselt madal kohtlemistase.

Kohtlemisvajadus	Suunitlus	Lähenemisviis	Kriminaalhooldus (prioriteetsuse järjekorras)
Madal	Järelevalve	„Ära sekku“ lähenemine: <ul style="list-style-type: none"> • järelevalve, • jälgimine, • teenused nõudmisel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Registreerimine 1 kord kuus kuni 1 kord kvartalis (90 päeva jooksul) – vastavalt kriminaalhooldusametniku põhjendatud otsusele; • Registreerimiste vahel kohustuslik (1xkvartalis puhul) kontakti võtmine telefoni / meili vms kujul (1 kord kuus); • Tööhõive; • Haridus; • Muud teenused äärmisel vajadusel; • Riskide jälgimine, riski ilmnedes tõuseb järgmisele astmele.
Keskmine	Abi	„Sekku“ lähenemine: <ul style="list-style-type: none"> • motiveerimine, • julgustamine, • suunamine, • toetamine, • probleemi lahendamine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Registreerimine 1 kord kuus (30 päeva jooksul); • Kodukülastus vähemalt 1 kord katseaja jooksul; • Kuriteo põhjusrisi maandamine, vajadusel programmi läbiviimine; • Koostöö võrgustikuga (perefond, politsei, kool, KOV jne) vähemalt korra katseaja jooksul; • Nõustamine; • Tööhõive; • Haridus;
Kõrge	Muutus	„Sekku“ lähenemine: <ul style="list-style-type: none"> • sekkumised; • nõustamine; • ravi 	<ul style="list-style-type: none"> • Registreerimine 2 korda kuus; • Kodukülastused 1 kord poolaastas; • Programmid; • Nõustamine; • Koostöö võrgustikuga (politsei, töötukassa, kool, KOV jne); • Tööhõive; • Haridus; • Näidustusel psühhiaater ja psühholoog.
Väga kõrge	kontroll	„Sekku“ lähenemine: <ul style="list-style-type: none"> • riskide juhtimine; • väga hea erinevate spetsialistide koostöö 	<ul style="list-style-type: none"> • Tugevdatud järelevalve; • Registreerimine 4 korda kuus; • Kodukülastused 1 kord kuus; • Väga intensiivne riskide maandamine; • Nõustamine; • Intensiivne koostöö võrgustikuga (politsei, töötukassa, kool, KOV jne) • Näidustusel psühhiaater ja psühholoog; • Tööhõive; • Haridus.

4.2.1 Korduvad kohtumised

Kohtumiste sagedust määrates arvestab kriminaalhooldusametnik kriminaalhooldusaluse kriminogeenseid riske ja ohtlikkust, elukorraldust, vajadusi, käitumist ning olukorra muutumist ajas.

Regulaarsed kohtumised kriminaalhooldusametnikuga peavad muuhulgas tagama kriminaalhooldusaluse üle järjepideva järelevalve ning aitama kriminaalhooldusalusel muuta oma elukorraldust õigskuulekaks.

Katseaja, sh. ka pärast osaliselt täitmisele pööratud vangistusest vabanemist (šokivangistus),

esimestel kuudel toimuvad kohtumised sagedamini, mida võib muuta seoses katseaja positiivse kulgemisega. Kohtumiste miinimumsagedused on järgmised:

1. kuni hoolduskava allkirjastamiseni kriminaalhooldusosaluse poolt mitte harvem kui üks kord nädalas;
2. pärast hoolduskava allkirjastamist vastavalt selgunud kohtlemistasemele
3. Sihtgrupid, kellele kohtlemismudel ei laiene, täidavad registreerimiskohustust peale hoolduskava allkirjastamist sagedusega kaks korda kuus kuni 6 (kuue) kuu möödumiseni esmakohtumisest. Alates kuue kuu möödumisest esmakohtumisest kavandatakse kohtumised vastavalt katseajaks planeeritud eesmärkide täitmisele, kuid mitte harvem kui kord kolmekümne kalendripäeva jooksul.

Nii kohtumiste sagedus kui ka kõikvõimalikud ajutised kõrvalekalded tavapärasest sagedusest peavad olema kriminaalhooldusametniku poolt põhjendatud ning sellekohase otsuse kujunemine, argumendid ja võimalikud tõendid päevikust ning dokumentidest selgelt tuvastatavad.

Kriminaalhooldusosaluse ilmumata jäämise mõjuvad põhjused on:

- 1) kutse mittekättesaamine või hilinenult kättesaamine (esmakohtumise korral);
- 2) raske haigestumine või lähedase ootamatu raske haigus;
- 3) muu asjaolu, mida kriminaalhooldusametnik peab mõjuvaks.

Kohtumisele mitteõigeaegse ilmumise korral võtab kriminaalhooldusametnik kriminaalhooldusosaluselt kirjaliku seletuse ja viib läbi rikkumist käsitleva vestluse. Lisaks nõuab kriminaalhooldusametnik kriminaalhooldusosaluselt vajadusel kolmandast allikast pärineva kirjaliku tõendi(te) esitamist. Vajaliku tõendi mitteesitamisel loetakse ilmumata jätmise põhjendamatuks. Seaduses nimetatud asjaolude ilmnemisel koostab kriminaalhooldusametnik kriminaalhooldusosalusele kuni kaks kirjalikku hoiatust või erakorralise ettekande kohtule.

Tabel 4. Kvaliteedinõuded korduvatele kohtumistele

Vastutaja	Kriminaalhooldusametnik.
Tegevuse aeg	Keskmiselt üks tund.
Tegevuse algus	Kriminaalhooldusosaluse saabumine kohtumisele kriminaalhooldusametnikuga.
Tegevuse lõpp	Kriminaalhooldusosaluse lahkumine kohtumiselt.
Tegevuse eesmärk	Kriminaalhoolduse teostamine.
Võimalikud toimingud ja nende tegemise meetodid	Individuaal- või grupidöö.

Kvaliteedi kontrollimine	Selgitatakse, kas <ol style="list-style-type: none"> 1) kriminaalhooldusalune on iga kohtumise osas registreerimislehe allkirjastanud; 2) kohtumised on toimunud mitte harvem kui üks kord nädalas hoolduskava allkirjastamiseni, peale hoolduskava allkirjastamist vastavalt isiku kohtlemistasemele; 3) kohtumiste sagedust on katseaja jooksul muudetud seoses kriminaalhooldusaluse käitumisega; 4) kõrvalekalded kohtumiste toimumise osas on fikseeritud ja tõendatud; 5) päevikusse on kanded tehtud; 6) kohtumisel on tegeletud hoolduskava täitmise küsimustega.
---------------------------------	---

4.2.2 Riskihindamine

Uue kuriteo riskide hindamine on standardiseeritud protsess õigusrikkuja kriminogeensete faktorite hindamiseks, tema ohtlikkuse ja uue kuriteo riski selgitamiseks. Riskihindamine on kriminaalhooldustöö üks põhialus ning kriminaalhooldusametniku otsused katseaja kavandamise ja kulgemise osas peavad tulenema riskihindamise tulemustest.

Katseaja alguses ja edaspidi on oluline regulaarselt hinnata kriminaalhooldusaluse isikut ja käitumist ning ümbritsevat keskkonda, sellest tulenevaid riske ning nende muutumist ajas.

Kriminaalhooldusaluse kaasamine ja tema arvamuste, hoiakute ning seisukohtade peegeldamine on selliste hindamiste lahutamatu osa. Kriminaalhooldusalune peab olema teadlik riskihindamise tulemustest, sest tema aktiivne panus on eelduseks katseaja edukale kulgemisele.

Riskihindamine viiakse läbi:

- katseaja alguses;
- igal ajahetkel, kui toimub oluline muutus kriminaalhooldusaluse elus või käitumises, kuid mitte harvem kui üks kord aastas;
- katseaja lõppemisel (välja arvatud juhul, kui kriminaalhooldusaluse vangistus pööratakse täitmisele või lõpeb katseaeg seoses isiku surmaga).

Riskihindamine viiakse ellu vastavalt kehtivale metoodikale asjakohastele sihtrühmadele ning hindamise sisulist kvaliteeti hinnatakse kehtiva metoodilise tööjuhise põhjal.

Seksuaalkurjategijate riskihindamist ei viida läbi järgmistele seksuaalkuritegusid või seksuaalse motiiviga kuritegusid toime pannud isikutele:

- naistele;
- meestele, kes on nimetatud kuriteo pannud toime nooremana kui 18aastaselt;
- B-kategooria kuriteo toime pannud meestele.

Stable ja Acute hindamist võib loetletud gruppide puhul kasutada lisainformatsiooni saamiseks ja sekkumiste paremaks planeerimiseks.

A-kategooria seksuaalkuritegusid ja seksuaalse motiiviga kuritegusid täiskasvanuna toime pannud meessoost isikutele koostatakse paralleelselt tavariskihindamisele

seksuaalkurjategijate riskihindamine.

Tabel 5. Kvaliteedinõuded riskihindamisele

Vastutaja	Kriminaalhooldusametnik.
Tegevuse aeg	Esmane riskihindamine valmib mitte hiljem kui 30 päeva jooksul esmakohatumisest kriminaalhooldusalusega. Vähemalt üks kord aastas teeb kriminaalhooldaja hoolduskavasse täitmismärke ja hindab uuesti kriminogeenseid riske; kaalukate riske mõjutavate asjaolude ilmnemisel tehakse riskihindamisse (ka hoolduskavasse) muudatused jooksvalt.
Tegevuse algus	Kohtuotsuse, -määruse saabumine kriminaalhooldusosakonda.
Tegevuse lõpp	Kriminaalhoolduse lõpetamine.
Tegevuse eesmärk	Kriminaalhooldusaluse uue kuriteo riski ja ohtlikkuse taseme selgitamine katseaja tegevuste planeerimiseks.
Võimalikud toimingud ja nende tegemise meetodid	<ul style="list-style-type: none"> - tutvumine asjakohaste dokumentidega; - vestlus kriminaalhooldusalusega ning tema lähedastega ja tema suhtlusringi kuuluvate muude isikutega; - kodukülastus; - filmimine või heli- või video- või muu salvestise tegemine, kasutamine; - päringute tegemine andmebaasidest ning koostööpartneritele (kooli, politseisse, haiglasse, alaealiste komisjoni, töökohta jne); - eri allikatest saadud info töötlemine, analüüsimine, võrdlemine ja hindamine.

Kvaliteedi kontrollimine	Selgitatakse, kas <ol style="list-style-type: none"> 1) esmane riskihindamine on valminud 30 päeva jooksul esmakohtumisest kriminaalhooldusalusega; 2) kriminaalhooldusalusega on toimunud vähemalt kaks kohtumist selleks eelnevalt planeeritud vestluste läbiviimiseks; 3) uute oluliste asjaolude ilmnemisel on riskihindamist täiendatud. 4) riskihindamine on koostatud objektiivselt, teemad seostatud ja analüüsitud, põhineb faktidel, on keeleliselt vaba diskrimineerimisest ja stereotüüpide kasutamisest, tasakaalustatud, näidatud on informatsiooni allikad; 5) numbrilised ja vabatekstiväljad on täidetud; 6) kasutatud on kõiki võimalikke infoallikaid ja eraldi nimetatud kui mingi valdkonna kohta ei ole piisavalt informatsiooni; 7) järgitud on riskihindamise metoodilist manuaali.
---------------------------------	--

4.2.3 Katseaja kavandamine

Katseaja eesmärkide seadmine ja täitmine võimaldab kriminaalhooldusalusel vältida uue kuriteo või muu õigusrikkumise toimepanemist ning hinnata koos kriminaalhooldusametnikuga katseaja edukust.

Katseaja tegevuste kavandamine toimub toetudes riskihindamise tulemustele ning koostööle kriminaalhooldusalusega, arvestades kriminaalhooldusaluse olukorda ning vajadusi ja võimalusel ka kannatanu huve. Kannatanuga hoitakse ühendust punktis 4.1.2 toodu kohaselt.

Katseaja tegevuse kavandamine toimub eeldusel, et tegevused viiakse ellu Eestis. Kriminaalhooldusaluse pikaajaline välismaale lubamine on pigem erand, mille võimaldamine peab vastama minimaalselt käesolevate standardite lisas 5 toodud kriteeriumitele.

Katseajaks püstitatud eesmärgid peavad olema seotud kohtuotsusega pandud kohustuste ja kontrollnõuete täitmisega ning suunatud uue kuriteo riskide ja ohtlikkuse maandamisele.

Katseaja tegevused pannakse kirja hoolduskavas. Hoolduskavas tuleb loetleda kõik riskihindamisest tulenevate eesmärkide saavutamiseks täidetavad ülesanded ja nimetada nende täitmise aeg. Hoolduskava koostatakse kogu katseajaks tegevused peavad olema kavandatud minimaalselt kvartaalse täpsusega.

Hoolduskavas toodud tegevused peavad olema sõnastatud arusaadavalt ja konkreetselt. Uue hoolduskava koostamisel teeb kriminaalhooldaja vanas hoolduskavas kavandatud tegevuste osas täitmismärked. Iga järgmine hoolduskava peab arvestama eelmise hoolduskava täitmise tulemusi. Kriminaalhooldaja töö hoolduskava eesmärkide ja tegevuste elluviimisel peab olema üheselt mõistetavalt tuvastatav dokumentidest ja päevikust.

Kriminaalhooldusaluse nõusolek ei ole hoolduskava kehtestamise vältimatu eeldus. Hoolduskava eesmärgid ja nendest tulenevad ülesanded räägitakse kriminaalhooldusalusega läbi ning lepitakse kokku, nii palju kui see on igal üksikul juhul võimalik.

Kriminaalhooldusalustele, kellel on kohustus sooritada üldkasulik töö, hoolduskava ei tehta, vaid koostatakse üldkasuliku töö tegemise jaotuskava. Jaotuskava koostades võib jätta üldkasuliku töö tähtaja lõpust planeerimata aega järgmiselt:

- kuni 2 kuud tähtaja lõpust, kui üldkasuliku töö tähtaeg on kuni 1 aasta,
- kuni 4 kuud tähtaja lõpust, kui tähtaeg on 1–2 aastat.

Planeerimata aega tähtaja lõpus saab kriminaalhooldusalune kasutada üldkasuliku töö tundide sooritamiseks, kui tal ei ole õnnestunud tunde jaotuskava alusel õigeaegselt sooritada.

Igakuine detailne ajakava üldkasuliku töö sooritamiseks koostatakse vastavalt kehtivale korrale.

Kui üldkasuliku töö sooritajal on kohtu poolt pandud täiendav kohustus osaleda sotsiaalprogrammis, suunab kriminaalhooldusametnik vastavalt kriminaalhooldusaluse riskidele ta kõige sobilikumasse sotsiaalprogrammi. Peale sotsiaalprogrammi nõuetekohast läbimist on võimalik vähendada kohtu poolt määratud üldkasuliku töö tundide arvu sotsiaalprogrammis osaletud tundide arvelt. Töötundide arvestuses lähtutakse põhimõttest, et 60 minutit sotsiaalprogrammi võrdub ühe tunni üldkasuliku tööga, maksimaalselt kuni 30 tunni üldkasulikku tööd. Elektroonilisele valvele allutatul puhul koostatakse lisaks hoolduskavale elektroonilise valve detailne ajakava vastavalt kehtivale korrale.

Kriminaalhooldusaluste paremaks taasühiskonnastamiseks jagatakse liikumiskiiranguga elektroonilise valve alla määratud süüdlaste elektroonilise valve aeg mõtteliselt kolmeks perioodiks (väljaarvatud vahistamise asendamise ja lähenemiskeelu korral):

- 1) **Esimene kolmandik** – äärmiselt range järelevalve ja piiratud liikumisvõimalused. Võimalikud lubatud liikumised: kriminaalhooldus, kool, töö, töö otsime, vajadusel ametiasutused, lisakohustuse täitmiseks vajalikud tegevused, meditsiiniastutused, usuline tegevus, üksi elaval kriminaalhooldusalusel toidu ja esmatarbekaupade ostmine. Väga erandlikel juhtudel ka muu kriminaalhooldusametniku poolt lubatud tegevus („Elektroonilise valve täitmise ja järelevalve kord“ § 8 lg 3 p 7).
- 2) **Teine kolmandik** – rikkumiste puudumise korral võimaldatakse täiendavat liikumist vaba aja sisustamiseks. Üks kord nädalas mitte rohkem kui 2–4 tunni pikkusele üritusele lubamine, millele lisandub edasi-tagasi liikumise aeg. Vaba aja tegevus peab olema ametniku hinnangul taasühiskonnastav.
- 3) **Kolmas kolmandik** – ettevalmistus tavakriminaalhooldusega jätkamiseks. Rikkumiste puudumisel võimaldatakse veel enam liikumisi vaba aja sisustamiseks. Vaba aja tegevused peavad olema ametniku hinnangul taasühiskonnastavad.

Tabel 6. Kvaliteedinõuded katseaja kavandamisele

Vastutaja	Kriminaalhooldusametnik.
-----------	--------------------------

Tegevuseks kuluv aeg	Esimene hoolduskava koostatakse esmakohtumisest mitte hiljem kui 30 päeva jooksul.
Tegevuse algus	Esmakohtumine kriminaalhooldusalusega.
Tegevuse lõpp	Kriminaalhooldusametnik ja kriminaalhooldusalune ning alaealise kriminaalhooldusaluse puhul tema seaduslik esindaja allkirjastavad hoolduskava.
Tegevuse eesmärk	Koostada tegevuskava kontrollnõuete ja kohtu määratud kohustuste kontrollimiseks ning kriminaalhooldusaluse riskide ja ohtlikkuse maandamiseks.
Võimalikud toimingud ja nende tegemise meetodid	<ul style="list-style-type: none"> - kohtumised kriminaalhooldusalusega (ohtude hindamine, kriminaalhooldusaluse küsitamine, sotsiaalse suhtluse ringi selgitamine ning kriminaalhooldusaluse olukorra selgitamiseks tema anketeerimine); - kodukülastus; - suhtlusringi kuuluvate isikutega kohtumine; - vajalike vahendite, koostööpartnerite väljaselgitamine; - järelevalve ja kontrolli kavandamine; - sotsiaalset kohanemist soodustava abi kavandamine.
Kvaliteedi kontrollimine	<p>Selgitatakse, kas</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) hoolduskava on valminud kriminaalhooldusalusega esmakohtumisest 30 tööpäeva jooksul; 2) hoolduskava on suunatud uue kuriteo sooritamise riskide ja ohtlikkuse maandamisele; 3) katseaega kavandades on arvestatud kriminaalhooldusaluse vajadusi, võimalusi ning on arvestatud piirkonna erisuste ja võimalustega, on koostatud tegevuskava koos konkreetsete tähtaegadega; 4) hoolduskava on koostatud ja allkirjastatud nõuetekohaselt, kriminaalhooldusregistri ja dokumenditoimiku andmed ühtivad; 5) uute kaalukate asjaolude ilmnemisel on hoolduskava muudetud.

4.2.4 Katseaja vahekokkuvõte

Katseaja vahekokkuvõtte koostamine on kriminaalhooldusametniku poolne katseaja edukuse hindamine korduva riskihindamise läbiviimise ja hoolduskava muutmise kaudu.

Vähemalt üks kord aastas tehakse kriminaalhooldusametniku poolt hoolduskavasse täitmismärked ja hinnatakse kriminaalhooldusaluse kriminogeensed riskid uuesti, vajadusel muudetakse hoolduskava.

Riskihindamine ja katseaja tegevuste hindamine ning uuendamine viiakse läbi enne aasta möödumist, kui ilmnevad kõrvalekalded või suuremad muutused isiku käitumises või uued olulised asjaolud teda ümbritsevas keskkonnas.

Kriminaalhooldusalust informeeritakse katseaja vahekokkuvõtte tulemustest.

Tabel 7. Kvaliteedinõuded katseaja vahekokkuvõtte koostamisele

Vastutaja	Kriminaalhooldusametnik.
Tegevuse aeg	Vähemalt üks kord aastas.
Tegevuse algus	Hoolduskava kinnitamisest on möödunud üks aasta.
Tegevuse lõpp	Täitmismärked on kinnitatud.
Tegevuse eesmärk	Teha perioodiline kokkuvõtte hoolduskava täitmisest.
Toimingud ja nende tegemise meetodid	<ul style="list-style-type: none"> - vestlus kriminaalhooldusalusega ning tema lähedastega ja tema suhtlusringi kuuluvate muude isikutega; - hoolduskava eesmärkide täitmise ja sinna muudatuste tegemise vajaduse analüüsimine; - kirjalikud ja suulised päringud hoolduskava täitmise kohta, sh erinevatesse registritesse; - dokumentide vaatlus ja analüüsi tegemine; - päeviku sissekannete analüüsimine.
Kvaliteedi kontrollimine	<p>Selgitatakse, kas</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kriminaalhooldusametnik on täitmismärked sisestanud ja kinnitanud enne järgneva hoolduskava koostamist; 2) täitmismärked tuginevad kogutud ja viidatud andmetele; 3) kriminaalhooldusregistri ja dokumenditoimiku andmed ühtivad.

4.2.5 Järelevalve korraldamine

Kriminaalhoolduse üks eesmärkidest on valvata kriminaalhooldusaluse käitumise ja temale kohtu või prokurööri poolt pandud kohustuste täitmise järele. Sellel eesmärgil kogub ja analüüsib kriminaalhooldusametnik jooksvalt andmeid kriminaalhooldusaluse käitumise ja võimalike kõrvalekallete kohta.

Kui selgub, et kriminaalhooldusalune on rikkunud käitumiskontrolli tingimusi, talle peale pandud kohustusi või üldkasuliku töö nõudeid, võtab kriminaalhooldusametnik temalt rikkumise kohta alati kirjaliku seletuse. Kriminaalhooldusametniku tegevus järelevalve korraldamisel kontrollnõuete ja kohustuste täitmise kohta kriminaalhooldusaluse poolt on toodud käesolevate standardite lisa 1.

Kriminaalhooldusametnikud teevad tõhusa järelevalve tagamiseks tihedat koostööd nii vangla vastavate osakondade töötajatega kui ka politseiametnikega. Kriminaalhooldusaluste üle järelevalve teostamiseks korraldatakse muuhulgas vajadusel ühiseid regulaarseid visiite kriminaalhooldusaluse elukohta või mujale.

Infovahetus politseiga toimub nii siseriiklikult kui ka välisriikides toime pandud õigusrikkumiste kohta. Initsiatiiv informatsiooni saamiseks või selle kinnitamiseks tuleb kriminaalhooldusametnikult. Nii Eestis kui välisriikides toime pandud õigusrikkumiste kohta info saamiseks toimub koostöö vastavalt ametkondade vahel kokkulepitud ja sõnastatud reeglitele.

Kui kriminaalhooldusametnik saab teada, et kriminaalhooldusaluse tegevuses on õigusrikkumise tunnused, mis ei ole otseselt seotud katseaja tingimuste eiramisega, siis teavitab ta sellest ametialase koostöö korras viivitamatult vastavaid ametiasutusi:

- Maksude tasumisest kõrvalehoidmisel Maksu- ja Tolliametit;
- Töötü staatusel töötamisest või muudest rikkumistest Töötukassat;
- Muu olulise väärkäitumise või kuriteo toimepanemise kahtluse või mõnele isikule ohtlikkuse korral politseid.

Tabel 8. Kvaliteedinõuded järelevalve korraldamisele

Vastutaja	Kriminaalhooldusametnik.
Tegevuse aeg	Kogu katseaja vältel.
Tegevuse algus	Kohtuotsuse või -määruse saabumine kriminaalhooldusosakonda.
Tegevuse lõpp	Katseaja lõppemine/üldkasuliku töö tunnid on sooritatud.
Tegevuse eesmärk	Koguda informatsiooni katseaja tingimuste (kontrollnõuete ja kohtu poolt määratud kohustuste) täitmise kohta.
Võimalikud toimingud ja nende tegemise meetodid	<ul style="list-style-type: none"> - suulise ja kirjaliku info kogumine; - töötlemine, analüüsimine ja hindamine; - kodukülastus; - suhtlus kriminaalhooldusaluse sotsiaalse võrgustikuga; - kriminaalhooldusaluselt ütluste või seletuste võtmine; - kriminaalhooldusaluse jooke kontrollimine; - kriminaalhooldusaluse esitatud andmete kontrollimine; - vajalike päringute tegemine, sh karistusregistri päringus on tehtud iga 3 kuu järel; - igapäevane koostöö teiste korrakaitseasutustega.

Kvaliteedi kontrollimine	Selgitatakse, kas 1) võimalike õigusrikkumiste kohta on tehtud päring vähemalt iga kolme kuu järel ja enne hoolduskava täitmismärgete sisestamist; 2) kontrollnõuete ja lisakohustuste täitmist on süstemaatiliselt kontrollitud, kriminaalhooldusalune on esitanud asjakohased tõendid; 3) vajadusel toimuvad regulaarsed visiidid kriminaalhooldusaluse elukohta kontrollnõuete ja kohustuste täitmise kontrollimiseks, sh joobe tuvastamiseks; 6) päevikusse on kanded tehtud, kriminaalhooldusregistri ja dokumenditoimiku andmed ühtivad; 4) igale katseaja tingimuse rikkumisele on vastavalt selle iseloomule reageeritud (vt ka lisa 1).
---------------------------------	---

4.2.6 Kontrollnõuete või kohustuste rikkumistele reageerimine

Kui kriminaalhooldusalune katseajal ei järgi kontrollnõudeid või ei täida talle kohtu poolt pandud kohustusi, võib kriminaalhooldusametnik koostada talle kuni kaks kirjalikku hoiatust või esitada kohtule erakorralise ettekande. Elektroonilisele valvele, sõltuvusravile ja seksuaalkurjategijate kompleksravile allutatud kriminaalhooldusaluste poolt toime pandud rikkumiste korral tuleb lähtuda vastavast määrusest, kus on loetletud olukorrad, mil tuleb erakorraline ettekanne teha ja hoiatuse tegemise võimalus puudub.

Kohtule või prokuratuurile tehakse rikkumine teatavaks erakorralise ettekandena.

Kriminaalhooldusametnik esitab kohtule kriminaalhooldusaluse kohta erakorralise ettekande karistusseadustikus sätestatud juhtudel. Karistusseadustik loetleb nimetatud juhtudena: kui süüdimõistetu katseajal ei järgi kontrollnõudeid või ei täida talle pandud kohustusi, ei allu elektroonilisele valvele, ei allu karistusjärgsele käitumiskontrollile, ei allu mõjutusvahendile või hoidub kõrvale üldkasulikust tööst või vangistuse asendusena määratud ravist.

Erakorraline ettekanne sisaldab:

- varasemaid rikkumisi katseajal või üldkasuliku töö sooritamise ajal, mille osas on kriminaalhooldusametnik kriminaalhooldusalust kirjalikult hoiatanud;
- kõiki erakorralise ettekande esitamise ajaks teadaolevaid kontrollnõuete või kohustuste rikkumise fakte ning kriminaalhooldusametniku senist tegevust ja reageeringut;
- kriminaalhooldusaluse seletusi rikkumiste kohta;
- ülevaadet katseaja või üldkasuliku töö sooritamise kulgemisest, sh kontrollnõuete ja täiendavate kohustuste täitmine, sotsiaalprogrammis osalemine, ravile allumine, võlgnevuste tasumine, info väärtegudest jms isiku käitumist ja kohustuste täitmist iseloomustav;
- kriminaalhooldusametniku põhjendatud ettepanekut katseaja pikendamise, täiendavate kohustuste määramise või vangistuse täitmisele pööramise kohta.

Kui kriminaalhooldusalune, kes on süüdi mõistetud KarS § 424 järgi ja kellel on kriminaalhoolduse kontrollkohustusena alkoholi tarvitamise keeld, juhib käitumiskontrolli ajal sõidukit joobeseisundis või lubatud alkoholipiirmäära ületades, on kriminaalhooldusametnik kohustatud koostama kohtule erakorralise ettekande, milles tehakse ettepanek vangistuse täitmisele pööramiseks. Sama põhimõtte alusel reageeritakse rikkumisele ka juhul, kui kriminaalhooldusalune, kes on süüdi mõistetud KarS § 424 alusel ja kellel on täiendav kohustus mitte omada või tarvitada narkootilisi või psühhotroopseid aineid, juhib käitumiskontrolli ajal sõidukit narkojoobes.

Erakorralise ettekande esitamisest loobumise või hoiatuse tegemise kasuks otsustamise motiivid, otsuse kujunemine ja seda põhistavad argumentid peavad olema tööpäevikus või muudes dokumentides jälgitavad. Muude dokumentide sisu kokkuvõtte peab kajastuma ka elektroonses tööpäevikus.

Juhul, kui kriminaalhooldusaluse kohta ei ole õnnestunud mingit infot saada, kontrollib kriminaalhooldusametnik enne erakorralise ettekande koostamist rahvastikuregistrist, kas kriminaalhooldusaluse kohta kajastub surma registreerimise kannet, või VANGIS-t, kas isik viibib vahi all. Kui isik ei ilmu registreerimisele vahi all viibimise tõttu, ei arvestata seda tahtlikuks registreerimisele mitteilmumiseks.

Kriminaalhooldajal ei ole õigust jätta hoiatuse tegemise või erakorralise ettekande esitamisega reageerimata, kui kriminaalhooldusalune on rikkunud kohtu määratud kohustusi (nt kui kohus on keelanud kriminaalhooldusalusel tarvitada alkoholi). Kriminaalhooldusametniku tegevus erakorralise ettekande esitamisel kontrollnõuete ja kohustuste täitmise rikkumise kohta kriminaalhooldusaluse poolt on toodud käesolevate standardite lisa 1.

Kriminaalhooldaja ei ole kohtuistungil menetlusosaline, kuid on kohustatud sinna ilmuma, kui ta on saanud kohtukutse. Erakorraliste ettekannete arutamisel esindab kriminaalhoolduse seisukohti selleks spetsialiseerunud ja vastava ettevalmistusega kriminaalhooldusametnik, kui kohus ei ole konkreetsel juhul soovinud teisiti. Kriminaalhooldusosakonna juhataja tagab spetsialiseerunud kriminaalhooldusametnike olemasolu ja juhendamise.

Erakorralise ettekande menetlemise info tuleb kajastada ühe päevikukande all, et menetluse kulg oleks jälgitav. Menetluskäigu infos on vajalik kajastada kohtuistungi või arutelu toimumise aeg, kriminaalhooldusaluse osalus ja menetluskäik (nt istungile ilmumata jätmisel tagaotsitavaks kuulutamine), menetluse lõpptulemus, lahendi jõustumise aeg.

Tabel 9. Kvaliteedinõuded rikkumisest teatamise osas

Vastutaja	Kriminaalhooldusametnik.
Tegevuse aeg	Erakorraline ettekanne esitatakse kohtule esimesel võimalusel, aga mitte hiljem kui 30 päeva jooksul alates rikkumise teadasaamisest.
Tegevuse algus	Rikkumise kohta informatsiooni saamine.
Tegevuse lõpp	Erakorralise ettekande saatmine kohtule.

Tegevuse eesmärk	Teavitada kohut ja prokuratuuri katseajal toimunud rikkumistest ning teha ettepanek kriminaalhooldusalusele lisakohustuste määramiseks, katseaja pikendamiseks või karistuse täitmisele pööramiseks.
Toimingud ja nende tegemise meetodid	<ul style="list-style-type: none"> - rikkumise kohta kirjaliku või suulise informatsiooni kogumine; - rikkumise dokumentaalne tõendamine (vastus politseisse tehtud päringule ja teised rikkumist tõendavad dokumendid, nt seksuaalkurjategijate kompleksravi kohaldaja teavitus kriminaalhooldusaluse poolt toime pandud rikkumiste kohta); - toimiku dokumentide vaatlus, analüüsimine ja kontrollimine; - ütluste ja kirjalike seletuste võtmine; - kodukülastus; - vestlus kriminaalhooldusalusega; - erakorralise ettekande koostamine.
Kvaliteedi kontrollimine	<p>Selgitatakse, kas</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kohtule on erakorraline ettekanne saadetud esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem kui 30 päeva jooksul informatsiooni saamisest alates; 2) Kirjalik hoiatus tuleb teha esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem kui 30 päeva jooksul rikkumisest teadasaamisest alates; 3) päevikusse on kanded tehtud; 4) on täidetud järgmised nõuded: <ol style="list-style-type: none"> a) rikkumine on tõendatud; b) rikkumiste kohta on võimalusel võetud kriminaalhooldusaluse kirjalik seletus; c) kriminaalhooldusametniku ettekanne põhineb kontrollitud andmetel ja ametniku ettepanek, mis on tehtud kriminaalhoolduse edasise plaanimise kohta, on põhjendatud; 4) erakorraline ettekanne on koostatud nõuetekohaselt, kriminaalhooldusregistri ja dokumenditoimiku andmed ühtivad.

4.2.7 Sotsiaalse kohanemise soodustamine

Kriminaalhoolduse eesmärgist tuleneb kriminaalhooldusametniku ülesanne osutada abi kriminaalhooldusaluse sotsiaalseks kohanemiseks. Sotsiaalse kohanemise soodustamine toimub nii kriminaalhooldustöö kaudu kui ka koostöös erinevate ametiasutuste ja partneritega.

Kriminaalhooldustöös kasutatakse individuaal- ja grupitöö meetodeid ning sotsiaalprogrammidesse või erialaspetsialisti nõustamisele suunamist.

Sotsiaalprogrammide all mõeldakse Justiitsministeeriumi poolt aktsepteeritud ja kindlale riskifaktorite maandamisele suunatud tegevuste kogumit, mis viiakse ellu vastavalt programmi juhendile. Sotsiaalprogrammid viiakse läbi vastavalt kehtivale juhendile (lisa 5).

Kriminaalhooldusaluse sotsiaalse kohanemise soodustamiseks teevad kriminaalhooldajad laiapõhjalist koostööd. Kriminaalhooldusametnik nõustab kriminaalhooldusalust kohaliku omavalitsuse ja riigiasutuste pakutava poolt abi ja teenuste taotlemiseks. Lisaks teeb kriminaalhooldusametnik koostööd pereliikmetega, eraisikutega ning vabatahtlikega ja teiste sotsiaalabi ja -teenuseid pakkuvate organisatsioonidega, kui see aitab kaasa kriminaalhoolduse eesmärkide saavutamisele.

Sellise koostöö eelduseks on veendumus sellise ühise tegevuse vajaduses, usaldus ning selge eelkõikulepe koostöö eesmärkide, tegevuste ja tähtaegade osas koos konfidentsiaalsuse põhimõtte järgimisega.

Mittetulundussektori esindajate võimalike projektide läbiviimise kokkulepped kooskõlastatakse eelnevalt Justiitsministeeriumiga ning kooskõlastuse olemasolul fikseeritakse lepinguga (vt lisa 3).

Tabel 10. Kvaliteedinõuded sotsiaalse kohanemise soodustamisele.

Vastutaja	Kriminaalhooldusametnik.
Tegevuse aeg	Kogu katseaja vältel.
Tegevuse algus	Kohtuotsuse või -määruse saabumine kriminaalhooldusosakonda.
Tegevuse lõpp	Katseaja lõpp/üldkasuliku töö tunnid on sooritatud.
Tegevuse eesmärk	Soodustada kriminaalhooldusaluse seaduskuulekat sotsiaalset toimetulekut.

<p>Toimingud ja nende tegemise meetodid</p>	<ul style="list-style-type: none"> - individuaaltöö; - rühmatöö; - kogukonnatöö; - küsitlus; - vestlus; - kodukülastus; - lähedaste kaasamine; - üldine eluoluline nõustamine, mille eesmärk on toetada kriminaalhooldusaluse toimetulekusoovi; - kriminaalhoolduse korralduse kohta õigusinfo andmine; - nõustamine vaba aja mõtestatud sisustamiseks; - kuriteo ja selle tagajärgede analüüsimine; - kriminaalhooldusaluse abistamine asjaajamistoimingute tegemisel; - abistamine kirjade, avalduste, töökohataotluste ja muude dokumentide koostamisel; - kriminaalhooldusaluse motiveerimine sõltuvusest vabanemiseks; - esmane võlanõustamine; - seisukohavõttude esitamine teistele institutsioonidele; - teiste organisatsioonide pakutavate teenuste vahendamine, lähtudes kriminaalhooldusaluse vajadustest ja kriminaalhoolduse eesmärkidest.
<p>Kvaliteedi kontrollimine</p>	<p>Selgitatakse, kas</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) on selgitatud kriminaalhooldusaluse sotsiaalset kohanemist takistavad asjaolud ja neid arvestades on koostatud tegevuskava takistuste kõrvaldamiseks; 2) on kaasatud koostööpartnereid; 3) kriminaalhooldusalune on suunatud programmidesse riskipõhiselt; 4) programmid on läbi viidud vastavalt manuaalile ja läbiviimise üldisele juhendile; 5) sotsiaalset kohanemist soodustavat abi on osutatud kogu katseaja vältel; 6) hoolduskava kajastab tegevusi, sh koostööd erinevate partneritega; 7) päevikusse on kanded tehtud, kriminaalhooldusregistri ja dokumenditoimiku andmed ühtivad.

4.2.8 Toimikud

Kriminaalhooldusaluse kohta peetakse kriminaalhooldustoimikut, mis koosneb paralleelselt paberkandjal dokumenditoimikust ja digitaalsest toimikust. Dokumenditoimiktoimik koosneb dokumentidest, mille alusel tehakse kandeid kriminaalhoolduse infosüsteemi (KIR) ning KIR-i vahendusel loodud dokumentidest (lisa 4).

Koostatavas dokumendis kajastab kriminaalhooldusametnik kogutud informatsiooni erapooletult, üheselt arusaadavalt ning kirjakeele normi järgides. Kriminaalhooldaja seisukohtade ja hinnangute kujunemine peab olema jälgitav, argumenteeritud ja faktidele tuginev.

Kriminaalhooldusametnik vastutab talle määratud kriminaalhooldusaluste kriminaalhooldustoimikute andmeterviklikkuse, ajakohasuse ning korrektse vormistuse eest. Kriminaalhooldusregistri pidamise ja andmete töötlemise küsimused on reguleeritud Justiitsministri määrusega kehtestatud „Kriminaalhooldusregistri asutamine ja põhimääruses.“

Tabel 11. Kvaliteedinõuded toimiku täitmisele

Vastutaja	Kriminaalhooldusametnik.
Tegevuse aeg	Kogu katseaja jooksul.
Tegevuse algus	Kohtuotsuse või -määruse, kohtueelse ettekande või vangla järelepärimise tellimuse saabumine kriminaalhooldusosakonda.
Tegevuse lõpp	Toimiku sulgemine arhiveerimiseks.
Tegevuse eesmärk	Anda ülevaade kriminaalhooldusalusega tehtavast juhtumipõhisest tööst .
Toimingud ja nende tegemise meetodid	Järjepidev juhtumiga seotud paberkandjal info lisamine dokumenditoimikusse.
Kvaliteedi kontrollimine	Selgitatakse, kas: <ol style="list-style-type: none"> 1. toimikusse on köidetud dokumendid alljärgnevalt: tiitelleht, sisukord ja registreerimisleht ning seejärel kõik ülejäänud dokumendid; 2. sisukorda ja registreerimislehte ei ole nummerdatud enne toimiku arhiveerimist või üleandmist teise osakonda; 3. toimiku sisukord on kriminaalhooldusametniku poolt täidetud loetavalt; 4. kõik kriminaalhoolduse teostamist puudutavad dokumendid on toimikus köidetud, nummerdatud ja sisukorda kantud; 5. toimiku dokumentidele ei ole kirjutatud käsikirjalisi märkusi (v.a. resolutsiooni kirjutamine); 6. dokumentide allkirjastamise aeg kriminaalhooldusaluse poolt on selgelt tuvastatav; 7. toimiku andmed ja sisu on vastavuses kriminaalhooldusregistri andmetega.

4.2.9 Päevik

Kriminaalhooldusametnik teeb kriminaalhooldusalusega tehtava töö kohta kriminaalhooldusregistri päevikusse konkreetseid ja korrektseid märkmeid, mis annavad igal ajahetkel ülevaate kriminaalhooldusaluse tegelikust olukorrast ja tegevustest temaga. Samuti peab päevik kajastama kohtumiste vahepeal aset leidnud sündmusi ja toiminguid.

Päevikukanded peavad sisult ja vormilt tagama võimaluse kriminaalhooldusametniku ootamatu töökatkestuse korral jätkata kriminaalhoolduse sujuvat teostamist ka teda asendaval kriminaalhooldusametnikul.

Tabel 12. Kvaliteedinõuded päeviku täitmisele

Vastutaja	Kriminaalhooldusametnik.
Tegevuse aeg	Kogu katseaja jooksul.
Tegevuse algus	Kohtuotsuse või -määruse, kohtueelse ettekande või vangla järelepärimise tellimuse saabumine kriminaalhooldusosakonda.
Tegevuse lõpp	Dokumenditoimiku sulgemine.
Tegevuse eesmärk	Anda ülevaade juhtumipõhisest tööst.
Toimingud ja nende tegemise meetodid	Järjepidev juhtumiga seotud kannete tegemine päevikusse.
Kvaliteedi kontrollimine	Selgitatakse, kas 1) päevik kajastab juhtumiga tehtud ning kavandatavat tööd; 2) päevik on täidetud arusaadavalt ning korrektselt; 3) päevikusse on tehtud kanne hiljemalt 3 päeva jooksul peale sündmust (kohtumine, sündmus, telefonikõne jmt); 4) päevikukanded võimaldavad kriminaalhooldusametniku ootamatu töökatkestuse korral kriminaalhooldusjuhtumi anda üle teisele ametnikule ning kriminaalhooldustöö ei saa oluliselt takistatud; 5) päevikusse on märgitud järgmise kohtumise kuupäev. 6) kriminaalhooldusregistri ja dokumenditoimiku andmed ühtivad.

4.2.10 Kriminaalhoolduse üleandmine

Kriminaalhoolduse üleandmise eesmärgiks on sujuv ja katkestuseta kriminaalhoolduse teostamine olukorras, kus kriminaalhooldusaluse elukoht muutub.

Kriminaalhooldusaluse teise kriminaalhoolduse osakonda üleandmise menetlust alustatakse kriminaalhooldusametniku otsusel või kriminaalhooldusaluse avalduse alusel. Kriminaalhooldusametnik peab kaaluma menetluse alustamist juhul, kui

kriminaalhooldusalune viibib püsivalt teise kriminaalhooldusosakonna tööpiirkonnas suurema osa kalendrikuust.

Vastav kriminaalhooldusosakond edastab teise kriminaalhooldusosakonda elukoha kontrolli taotluse koos kõigi asjakohaste dokumentidega, et saada teavet uue elukoha ning seal kriminaalhoolduse korraldamise võimalikkuse ja otstarbekuse kohta. Taotluse saanud kriminaalhooldusosakond teostab elukoha kontrolli ja edastab tulemuse praeguse elukoha järgsele kriminaalhooldusosakonnale. Kriminaalhooldusametnik edastab koos omapoolse arvamuse ja elukohakontrolli tulemustega taotluse viivitusteta kriminaalhooldusaluse senise elukoha järgsele kohtule või prokuratuurile saata kohtulahend või prokuröri määrus täitmiseks kriminaalhooldusaluse uue elukoha järgsele kriminaalhooldusosakonnale.

Kui taotlus on saanud positiivse vastuse, kontrollib taotluse esitanud kriminaalhooldusametnik toimiku nõuetekohasust ja vajaduse korral kõrvaldab puudused ning koostab toimiku üleandmise-vastuvõtmise akti, mille edastab koos toimikuga taotluse rahuldanud kriminaalhooldusosakonnale. Samaaegselt saadetakse ka kriminaalhooldusaluse elektroonne toimik kriminaalhooldusregistri vahendusel uuele kriminaalhooldusosakonnale.

Taotluse saanud kriminaalhooldusosakonna juhataja kinnitusega akt saadetakse taotluse esitanud kriminaalhooldusosakonnale ning toimik võetakse täitmisele. Kuni toimiku lõpliku üleandmiseni jätkatakse kriminaalhooldust taotluse esitanud kriminaalhooldusosakonnas.

Vanglate kriminaalhooldusosakonnad teevad tihedat koostööd, et kriminaalhooldusaluse üleandmise üle otsustamine ning võimalik üleandmine toimuks võimalikult kiiresti ja vaidlusteta.

Tabel 13. Kvaliteedinõuded kriminaalhoolduse üleandmisele

Vastutaja	Kriminaalhooldusametnik, kriminaalhooldusosakonna juhataja.
Tegevuse aeg	Alates kriminaalhooldusametniku või kriminaalhooldusaluse taotluse esitamisest kuni dokumenditoimiku üleandmise-vastuvõtmise akti allkirjastamiseni.
Tegevuse algus	Kriminaalhooldusaluse või kriminaalhooldusametniku põhjendatud taotlus kriminaalhooldusosakonna vahetamiseks.
Tegevuse lõpp	Uue kriminaalhooldusosakonna juhataja kinnitatud üleandmise-vastuvõtmise akti saabumine taotluse esitanud kriminaalhooldusosakonda.
Tegevuse eesmärk	Kriminaalhoolduse jätkumine elukohajärgses kriminaalhooldusosakonnas.

Toimingud ja nende tegemise meetodid	<ul style="list-style-type: none"> - dokumentide analüüsimine; - toimiku kontroll; - kodukülastus; - päringud asjaomastesse registritesse; - vestlus; - kodukülastus; - lähedaste kaasamine; - infovahetus koostööpartneritega.
Kvaliteedi kontrollimine	<p>Selgitatakse, kas</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) dokumenditoimiku ja elektroonilise toimiku andmed ja vormistus on nõuetekohased; 2) uuele kriminaalhooldusosakonnale on saadetud taotlus avalduse saamisest alates 5 päeva jooksul; 3) taotluse saanud kriminaalhooldusosakond vastab taotluse saamisest alates 10 päeva jooksul; 4) toimik on korrastatud ja saadetud uue elukoha järgsele kriminaalhooldusosakonnale kohtust või prokuratuurist positiivse jõustunud lahendi saamisest alates 5 päeva jooksul; 5) uus kriminaalhooldusosakond on kontrollitud toimiku ja akti kooskõla ning saatnud akti endisele kriminaalhooldusosakonnale alates 5 päeva jooksul; 6) kohtumised ja kriminaalhooldustöö kriminaalhooldusalusega on jätkunud katkestuseta.

4.3 Kriminaalhoolduse lõpetamine

Kriminaalhooldus lõpetatakse katseaja tähtaja saabudes või uue jõustunud kohtuotsuse või -määruse alusel või muul juhul.

Katseaja tähtaegsel lõppemisel korraldab kriminaalhooldaja viimase vestluse, kus vaadatakse ühiselt üle ning tehakse kokkuvõtte katseaja eesmärkide täitmisest. Kohtumine võimaldab saada mõlemapoolset tagasisidet käitumiskontrolli kulgemisest ning annab ühtlasi ka kriminaalhooldusalusele võimaluse anda tagasisidet kriminaalhooldusametniku tegevusele.

Ametnik viib läbi viimase riskihindamise ning koostab kogu katseaega analüüsiva ettekande, milles käsitletakse kriminogeensete riskide maandamiseks seatud eesmärkide täitmist.

Pärast üldkasuliku töö tundide sooritamist koostatakse kriminaalhoolduse lõpetamise ettekanne, kus antakse ülevaade kohustuse täitmisest.

Ettekanne esitatakse kohtule või prokuratuurile selle nõudmisel.

Kontrollnõuete ja täiendavate kohustuste lõppemise võimaluse kohaldamine

Kui kriminaalhooldusalune on katseajal vähemalt kuue kuu jooksul järginud KarS §-s 75 sätestatud kontrollnõudeid ja täiendavaid kohustusi, võib kohus vabastada isiku edasisest kontrollnõuete järgimisest ja talle käitumiskontrolli ajaks pandud kohustuste täitmisest. Selleks esitab kriminaalhooldusametnik kohtule erakorralise ettekande juhul, kui:

- kriminaalhooldusalune on täitnud ilma rikkumisteta kõiki kontrollnõudeid ja talle kohtu poolt pandud kohustusi;
- kriminaalhooldusalune on täitnud hoolduskavas kirjeldatud tegevused;
- kriminaalhooldusalune ei ole pannud katseajal toime uusi õigusrikkumisi;
- kriminaalhooldusalune pole kahtlustatav uutes kuritegudes;
- kriminaalhooldusaluse kohtlemistase on madal või keskmine;
- kontrollnõuete ja kohustuste lõpetamine on põhjendatud.

Kui kohus rahuldab taotluse ja kriminaalhooldusalune vabastatakse kontrollnõuete ja täiendavate kohustuste täitmisest, sulgeb kriminaalhooldusametnik kohtulahendi jõustumisel kriminaalhooldusaluse toimiku teostades ka muud selleks ettenähtud tegevused.

Tabel 14. Kvaliteedinõuded kriminaalhoolduse lõpetamisele

Vastutaja	Kriminaalhooldusametnik.
Tegevuse aeg	Ettekanne kriminaalhoolduse lõppemise järgne aeg.
Tegevuse algus	Kriminaalhoolduse lõppemine.
Tegevuse lõpp	Kriminaalhooldusametniku poolt allkirjastatud ettekanne kriminaalhoolduse lõpetamise kohta on lisatud kriminaalhooldusaluse dokumenditoimikusse.
Tegevuse eesmärk	Anda selge ja süsteemne ülevaade katseajaks seatud eesmärkide täitmisest ning katseaja tulemuslikkusest, üldkasuliku töö puhul esitada andmed tehtud töötundide kohta.
Toimingud ja nende tegemise meetodid	<ul style="list-style-type: none"> - dokumentide analüüsimine; - õigusrikkumiste kohta päringute tegemine; - lõpuvestlusel koos kriminaalhooldusalusega katseaja analüüsimine; - kriminaalhoolduse lõpetamise kohta ettekande koostamine.

<p>Kvaliteedi kontrollimine</p>	<p>Selgitatakse, kas</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kriminaalhooldusametnik koostas kriminaalhoolduse lõpetamise kohta ettekande kriminaalhoolduse lõppemisest alates 5 päeva jooksul; 2) ettekanne kriminaalhoolduse lõpetamise kohta annab ülevaate kontrollnõuete ja kohtu määratud kohustuste täitmisest ning riskifaktorite maandamisest katseaja vältel; 3) ettekanne tugineb kontrollitud andmetel; 4) ettekanne kriminaalhoolduse lõpetamise kohta on koostatud nõuetekohaselt; 5) kriminaalhooldusregistris on vajalikud kanded sisestatud; 6) kriminaalhooldusregistri ja dokumenditoimiku andmed ühtivad.
--	---

5. Kriminaalhoolduse töökorraldus

Kriminaalhooldus on Vanglateenistuse osa. Teenistuslikku ja erialast järelevalvet kriminaalhoolduse teostamise üle korraldavad vangla ja Justiitsministeerium.

5.1 Kriminaalhooldajale esitatavad nõuded

Kriminaalhooldaja töö eeldab mitmekülgeid teadmisi ja oskusi. Kvalifikatsiooninõuded kriminaalhooldusametnikule on sätestatud justiitsministri määrusega.

5.2 Koormus

Kriminaalhooldusametnike ametikohad vangla koosseisus näeb ette Justiitsministeerium lähtudes sellest, et see oleks võrdeline kriminaalhooldusaluste arvuga piirkonnas, kriminaalhooldusjuhtumite keerukuse ja raskusega ning regionaalsete eripärade ja vanglateenistuse prioriteetidega.

Kriminaalhooldusosakonna juhataja ja metoodik võib tegeleda töökoormust arvestades üksikute kriminaalhooldusjuhtumitega enese praktilise kriminaalhooldustööga kursis hoidmise eesmärgil.

Ülekoormuse korral võib kõrvale kalduda kriminaalhoolduse standardi nõuetest ning tuleb koondada ressursi kõrge ohtlikkusega õigusrikkujatega tegelemiseks ehk töökoormuse leevendamist alustatakse tööülesannete vähendamisest suhteliselt madalama ohtlikkusega isikute arvelt. Ülekoormusest tingitud tööülesannete vähendamise otsustab kriminaalhooldusosakonna juhataja, kelle otsuseid reguleerivad järgmised põhimõtted:

1. Tööülesannete vähendamist alustatakse isikute arvelt, kes vajavad vähem järelevalvet, eesmärgiga säästa ametkonna ressursi tegelemaks intensiivset järelevalvet vajavate kõrgohtlike isikutega. Tegevuste vähendamist alustatakse sihtgruppide puhul järjekorras:
  - Kohtlemistaseme järgi:
    - 1) madalal kohtlemistasemel isikud,
    - 2) keskmisel kohtlemistasemel isikud,
    - 3) kõrgel kohtlemistasemel isikud.
  - Kohtlemisspetsiifika järgi:
    - 1) väheohtlikud õigusrikkujad,
    - 2) tingimisi enne tähtaega vanglast vabanenud isikud,
    - 3) isikud, kes on süüdi mõistetud oma pereliikme või lähisugulase vastu toime pandud kehalises väärkohtlemises,
    - 4) seksuaalkurjategijad, kelle seksuaalkurjategijate riskihindamise tulemus (Static + Stable) on madal,
    - 5) seksuaalkurjategijad, kelle seksuaalkurjategijate riskihindamise tulemus (Static + Stable) on kõrgem kui madal,
    - 6) karistusjärgse käitumiskontrolli all olevad isikud.
2. Ülesannete vähendamisel või ärajätmisel tuleb ennekõike loobuda juhtumikorraldaja poolt läbiviidavast sekkumistegevusest ja tagada kohtulahendi täitmine, st tagada järelevalve kontrollnõuete ja kohtu poolt pandud kohustuste täitmise üle.
3. Töökoormuse võrdsustamiseks võib kliendijuhtumeid ümber määrata. Nt kui kõrge riskiga isiku puhul on läbi viidud sekkumistegevused ja õpitut kinnistavad peamised

jätkutegevused, võib järelevalve tagamiseks ja kohustuste kontrolliks määrata isiku teise kriminaalhooldusametniku (või nooremametniku, kui pole tarvis järelejäänud katseajal koostada uut riskihindamist ja hoolduskava) järelevalve alla. Ennekõike tuleb ümber määrata isikud, kes on hinnatud kõrgele kohtlemistasemele oma retsidiivsuse (nt korduvad vara- või avaliku korras vastased), mitte kohtlemisspetsiifika (nt seksuaalkurjategijad, keda tuleb regulaarselt hinnata ka seksuaalkurjategijate riskihindamise järgi) poolest.

Loetletud põhimõtteid arvestades võib ametnike töökoormust leevendada vaid kriminaalhooldusosakonna juhataja otsusel. Juht määrab, milliste kriminaalhooldusaluste puhul ja milliseid tööülesandeid võib vähendada või nende sagedust hõrendada. Tööülesannete vähendamise üle võib otsustada nii sihtgrupi- kui ka juhtumipõhiselt. Erandid kriminaalhoolduse teostamisel peavad kajastuma kriminaalhooldusaluse tööpäevikus.

Näiteid tööülesannete vähendamise võimalustest:

- ÜKT kontrolle võib osaliselt teostada telefoni teel. Mõõnduseid alustatakse nendest tööandjatest, kes on oma usaldusväärsus tõestanud.
- Madala ja keskmise kohtlemistasemega isikute puhul võib osa registreerimiskohtumisi asendada kontaktivõtuga kasutades sidevahendeid (Skype, telefon vms), kui pole tarvidust järelevalve tegevusteks, mis eeldavad isiku vahetut kohalolu (nt alkoholi joobe tuvastamine).
- Tingimisi enne tähtaega vanglast vabanenud isikute puhul eelistame sekkumistegevusena vanglas läbiviidud sotsiaalprogrammi kordamist ja kinnistamist.

Noorte kriminaalhooldusaluste puhul lähtutakse töökoormuse leevendamisel sarnasest põhimõttest: tööülesannete vähendamist alustatakse suhteliselt madalama ohtlikkusega isikute arvelt.

5.3 Tööaeg

Kriminaalhooldusametniku töö sisaldab tegevusi nii ametiruumides kui ka neist väljaspool. Kriminaalhooldusametniku viibimine väljaspool ametiruumi peab olema eelnevalt kavandatud, vahetule ülemusele taasesitataval kujul teada ning tuginema tööalaste ülesannete või enesetäiendamise seotud vajadustel.

Kriminaalhooldustöö eesmärkide saavutamiseks tuleb osakonna töö korraldada selliselt, et suuremates keskustes oleksid kriminaalhooldusametnikud kättesaadavad ka õhtustel aegadel ja nädalavahetustel. Selline töökorralduslik lahendus on vajalik silmas pidades eelkõige töö või õppimisega hõivatud kriminaalhooldusaluseid, üldkasuliku töö korraldamist ning taasühiskonnastavate programmide läbiviimist. Selleks võimaldatakse kriminaalhooldusametnikele graafiku alusel töötamist.

5.4 Töövahendid ja bürooruumid

Kui kriminaalhooldusosakond asub kohtu-, politsei- või prokuratuurihoones, siis võimalusel tagatakse kriminaalhooldustalitusse eraldi sissepääs. Individuaaltöö tegemiseks antakse kriminaalhooldusametnikule oma kabinet või vestlustoa kasutamise võimalus.

Kriminaalhooldusametnike käsutuses olevad ruumid peavad võimaldama korraldada nõupidamisi ja teha rühmatööd. Kriminaalhooldusametniku igapäevatööks vajalikud vahendid tagab vangla. Dokumendihalduse korraldamine on kriminaalhooldusosakonnas referendi

pädevuses.

Kriminaalhooldusametnike turvalisuse tagamiseks korraldab vangla koolitusi ning annab kriminaalhooldusametnike käsutusse isikukaitsevahendid.

5.5 Meediasuhtlus

Meediasuhtluse eesmärk on teavitada ühiskonda kriminaalhoolduse põhimõtetest, eesmärkidest ja tulemustest. Suhtlemisel avalikkusega järgib kriminaalhooldusametnik kriminaalhoolduses kehtivaid üldiseid põhimõtteid ja kehtestatud korda. Ilma eelneva kooskõlastuseta kriminaalhooldusametnik meediasuhtluses ei osale.

5.6 Enesetäiendamine

Kriminaalhooldusosakonnad kannavad hoolt kriminaalhooldustööga seotud oskusteabe säilitamise ja arendamise eest. Eraldatud eelarve raames ning muid võimalusi kasutades soetatakse, süstematiseeritakse ja tehakse kriminaalhooldusametnikele kättesaadavaks spetsiifiline erialakirjandus, teadustööd jmt. Kriminaalhooldusosakonnad soodustavad igakülgset sisekoolitusi ja muud iseseisvat erialaga seotud enesetäiendamist.

Justiitsministeerium toetab ja soodustab kriminaalhooldusametnike enesetäiendamist. Kriminaalhooldusametnikud täiendavad erialateadmisi korrapäraselt täiendõppes. Kohapealset täiendõpet korraldab vangla. Üleriigilist täiendõpet korraldab Justiitsministeeriumiga kooskõlastatult Sisekaitseakadeemia Justiitskolledž. Täiendõppes osalemine on kriminaalhooldusametnikule kohustuslik.

Täiendõppes osalenud kriminaalhooldusametnikud annavad oma pädevuse piires teadmisi edasi teistele kriminaalhooldusametnikele. Ametnike osalemise eest täiendõppes vastutab kriminaalhooldusosakonna juhataja.

Kriminaalhooldusametnike reservi loomiseks korraldavad kriminaalhooldusosakonnad praktikantide ja kriminaalhooldusabiliste juhendamise.

Kriminaalhoolduse edendamiseks on soovitatav korraldada regulaarseid töönõustamisi ja koovisioone. See aitab tõhustada kriminaalhooldusalustega tehtavat tööd ning tagab Vanglateenistuse eesmärkide saavutamise ja probleemide konstruktiivse lahendamise. Nõustada võib nii üksikisikut kui ka isikute rühma.

5.7 Teenistusarutelu

Teadmiste ja oskuste vahetamise ning ühiste lahenduste leidmise üks viis on kriminaalhooldusametnike omavaheline koostöö.

Teenistusarutelu korraldatakse kriminaalhooldustöö ühtlustamiseks, teadmiste ja kogemuste vahetamiseks, erialaküsimuste lahendamiseks ning asutuse infovahetuse tõhustamiseks. Arutelu päevakorra koostamisel tuleb arvestada töötajate ettepanekuid.

Arutelusid korraldades peetakse silmas vajadust

- edendada kriminaalhooldustööd;
- suurendada teineteisemõistmise võimet;
- avardada tegutsemisvõimalusi;

- pidevalt vahetada töökogemusi;
- süvendada kollegiaalsust ja koostööd;
- tegeleda erivaldkondade teemadega.

Teenistusrutelu korraldamise otsustab kriminaalhooldusosakonna juhataja. Vajadusel arutelu protokollitakse. Kriminaalhooldusosakonna juhataja korraldab lisaks regulaarselt, kuid mitte harvem kui kord kvartalis, talituste juhatajatele/esindajatele ühisarutelusid kriminaalhooldustöö ühtlustamiseks. Kriminaalhooldusjuhtide üleriiklikke nõupidamisi korraldab Justiitsministeerium.

5.8 Teenistusjärelvalve

Kriminaalhooldusosakonna juhataja tagab regulaarse osakonnasisese kvalitatiivse kontrolli kriminaalhooldusametnike poolse kriminaalhooldusülesannete täitmise üle. Kontrollimise aluseks on kehtivad õigusaktid ning käesolev standard.

Regulaarne osakonnasisene kontroll toimikute põhjal viiakse läbi vähemalt kaks korda aastas ning selle eesmärk on tagada kohtu/prokuratuuri otsuste korrektne täitmine ning ennetada teadmatusest, pealiskaudsusest, hoolimatusest või lohakustest tulenevaid eksimusi.

Kontrolli tulemused dokumenteeritakse. Kontrolli käigus või lõppedes antakse kriminaalhooldusametnikule tagasiside töö paremaks korraldamiseks ja muid soovitusi, mis tagavad kriminaalhoolduse eesmärkide ja ülesannete täitmise.

5.9 Kokkuvõte

Kriminaalhooldusstandardi eesmärgiks on juhtnööride andmine kriminaalhooldustööd tegevatele ametnikele ning seeläbi kriminaalhooldustöö kvaliteedi ja tulemuslikkuse tagamine.

Käesolev standard võimaldab nii oma tööd alustavatel kui ka juba töötavatel kriminaalhooldusametnikel mõista Vanglateenistuse ootusi nende tegevusele. Kriminaalhooldusstandardi näol on tegemist tööjuhise ja parima praktika kogumikuga, mille järgimine on ametkonnasiseselt kohustuslik.

Standardis toodud nõuded on ajas arenevad, mistõttu käesolevat dokumenti täiendatakse ja muudetakse lähtuvalt seadusandluse, tööpraktika ja keskkonna muutustest.

Lisa 1. Järelevalve teostamine kontrollnõuete ja kohustuste täitmise kontrollimisel

<i>nr</i>	<i>Juhtumi kirjeldus</i>	<i>Kriminaalhooldusametniku tegevus</i>
<i>Kontrollnõuete ja kohustuste rikkumine ning ÜKT mittetäitmine</i>		
1.	<i>Kontrollnõuete ja/või kohustuste rikkumine (KarS § 75), ilma katseajal uue kuriteo toime panemiseta.</i>	<i>Kriminaalhooldusametnik kogub informatsiooni ja tõendusmaterjali rikkumise kohta: võtab seletusi; teeb päringuid registritesse; nõuab dokumentide esitamist; analüüsib saadud infot ning koostab kuni kaks kirjalikku hoiatust või esitab erakorralise ettekande kohtule hiljemalt 30 päeva jooksul alates rikkumisest teada saamisest. Rikkumise fakt (näiteks alkoholi tarvitamine) peab olema tõendatud näiteks väärteo protokolliga või kriminaalhooldusaluse seletuse või tunnistajate kirjalike ütluste vm tõendite kaudu.</i>
2.	<i>Registreerimiskohustuse (KarS § 75 lg 1 p 2) rikkumine</i>	<i>Kriminaalhooldusametnik saabab korduvkutse ja/või muul moel otsib süüdimõistetut (tel teel, kodukülastus vm). Kriminaalhooldusaluse mitteleidmisel koostab kriminaalhooldusametnik tõendatud ja põhjendatud erakorralise ettekande ja esitab selle kohtule.</i>
3.	<i>Elektroonilise valve kohustusele mitteallumine (KarS § 76 lg 5)</i>	<i>Kriminaalhooldusametnik võib teha eelnevalt 2 kirjalikku hoiatust ning järgneva rikkumise korral erakorralise ettekande või jämeda rikkumise korral kohe erakorralise ettekande kohtule, tõendades rikkumist muuhulgas väljavõttega elektroonilise valve jälgimisprogrammist.</i>
4.	<i>Üldkasulikust tööst kõrval hoidmine (KarS § 69 lg 6)</i>	<i>Kriminaalhooldusametnik võib teha eelnevalt 2 kirjalikku hoiatust ning järgneva rikkumise korral erakorralise ettekande või raske rikkumise korral koostab kohe erakorralise ettekande, tõendades rikkumist muuhulgas tööandjalt saadava infoga.</i>
<i>Uue kuriteo toime panemine katseajal</i>		
5.	<i>Kontrollnõuete ja/või kohustuste rikkumine, kui on katseajal toime pandud uus kuritegu, ei oma tähtsust, kas isik on või ei ole vahi alla võetud.</i>	<i>Kriminaalhooldusametnik peab kontrollima igast kuriteo faktist teada saamisel selle asjaolusid, et selgitada välja kas tegemist on kontrollnõuete ja/või kohustuste rikkumisega või mitte. Kui uue kuriteo toime panemine sisaldab endas kontrollnõude või kohustuse rikkumist (nt uus kuritegu on toime pandud alkoholi jooles ja isikul on kohustus mitte tarvitada alkoholi või nt kui tegemist on grupiviisiliselt toime pandud kuriteoga, milles osalejad on kriminaalkorras karistatud ja isikul on keeld suhelda kriminaalkorras karistatud isikutega), tuleb esitada erakorraline ettekanne, ootamata ära uue kuriteo eest mõistetavat karistust.</i>

6.	<i>Katseajal uue kuriteo toime panemine, millega ei ole kaasnenud kohtrollnõuete ja/või kohustuste rikkumine ja isik ei ole võetud vahi alla.</i>	<i>Kriminaalhooldusametnik peab uue kuriteo faktist teada saamisel välja selgitama, kas on rikutud kontrollnõudeid ja/või kohustusi. Kui seda ei tuvastata, siis erakorralist ettekannet ei esitata.</i>
7.	<i>Katseajal uue kuriteo toime panemine, millega ei ole kaasnenud kohtrollnõuete ja/või kohustuste rikkumine ja isik on võetud vahi alla.</i>	<i>Kriminaalhooldusametnik peab uue kuriteo faktist teada saamisel välja selgitama, kas on rikutud kontrollnõudeid ja/või kohustusi. Kui seda ei tuvastata, siis erakorralist ettekannet ei esitata. Isiku mitteilmumist kriminaalhooldusosakonda ei arvestata registreerimiskohustuse rikkumiseks, kuna mitteilmumine on põhjendatud vangistuses viibimisega.</i>
Isiku välismaal vahi alla võtmine		
8.	<i>Isik on kinni peetud ja vahi alla võetud välismaal ja tegemist on kontrollnõuete ja/või kohustuste rikkumisega.</i>	<i>Kriminaalhooldusametnik peab läbi Justiitsministeeriumi rahvusvahelise õigusabi talituse ja Keskkriminaalpolitsei vastava üksuse välja selgitama välismaal vahistamise põhjuse ja isiku välismaale mineku aja. Kui kriminaalhooldusametnik tuvastab, et süüdimõistetud ei ole küsinud luba välismaale minekuks ja tema vahistamine seal on toimunud hiljem kui 15 päeva möödumisel välismaale minekust, siis esitab kriminaalhooldusametnik kohtule erakorralise ettekande nimetatud kontrollnõude rikkumise kohta.</i>
9.	<i>Isik on kinni peetud ja vahi alla võetud välismaal ja ei ole tegemist kontrollnõuete ja/või kohustuste rikkumisega või ei ole võimalik seda välja selgitada.</i>	<i>Kriminaalhooldusametnik peab läbi Justiitsministeeriumi rahvusvahelise õigusabi talituse ja Keskkriminaalpolitsei vastava üksuse välja selgitama välismaal vahistamise põhjuse ja isiku välismaale mineku aja. Kui kriminaalhooldusametnik tuvastab, et süüdimõistetul oli luba välismaale minekuks või tema vahistamine seal on toimunud varem kui 15 päeva möödumisel välismaal minekust, siis ei esita kriminaalhooldusametnik kohtule erakorralist ettekannet, kuna KarS § 75 lg 1 p 4 kontrollnõuet ei ole rikutud ning isiku mitteilmumist registreerimisele ei saa arvestada rikkumisena süüdimõistetud põhjendatud takistuse (vahistamine) olemasolu tõttu.</i>
10.	<i>Isik on kinni peetud ja vahi alla võetud välismaal ja ei ole võimalik välja selgitada, kas tegemist on kontrollnõuete ja/või kohustuste rikkumisega või ei ole võimalik rikkumist tõendada.</i>	<i>Kriminaalhooldusametnik peab läbi Justiitsministeeriumi rahvusvahelise õigusabi talituse ja Keskkriminaalpolitsei vastava üksuse välja selgitama välismaal vahistamise põhjuse ja isiku välismaale mineku aja. Kui kriminaalhooldusametnikul ei õnnestu isiku välismaal vahi alla võtmise kohta informatsiooni saada või seda tõendada, esitab ta kohtule erakorralise ettekande isiku poolt registreerimiskohustuse rikkumise tõttu (vt p 2).</i>

Rikkumise tuvastamine pärast katseaega		
11.	<i>Kontrollnõude ja/või rikkumise tuvastamine pärast katseaja lõppemist või üldkasuliku töö sooritamist.</i>	<i>Kui kriminaalhooldusametnik saab kriminaalhooldusala poolt toime pandud kontrollnõuete ja/või kohustuste rikkumisest (näiteks kuriteoga tekitatud kahju hüvitamise kohustus tähtajaga katseaja lõpp) teada vahetult pärast katseaja lõppemist, siis esitab kriminaalhooldaja võimalikult kiiresti kohtule erakorralise ettekande.</i>
Kohustuste kergendamine või tühistamine		
12.	<i>Kohustuste kergendamine, tühistamine või lisamine (KarS § 75 lg 3)</i>	<i>Kriminaalhooldusametnik kontrollib asjaolusid, kogub tõendid ning koostab ja esitab kohtule erakorralise ettekande vastavasisulise taotlusega.</i>

Lisa 2. Koostöölepingu vorm

KOOSTÖÖLEPING nr _____

Tallinnas _____

Eesti Vabariik, _____ **Vangla kaudu**, registrikood _____, asukoht _____, keda esindab _____ alusel _____ (edaspidi nimetatud „Vangla“) ja

MTÜ _____, registrikood _____, asukoht _____, keda esindab _____ alusel _____ (edaspidi nimetatud „MTÜ“),

võttes arvesse, et:

- a) MTÜ soovib esitada _____ kellele _____ taotluse sotsiaalprogrammi " _____ " (edaspidi „Sotsiaalprogramm“) elluviimise finantseerimiseks ja
- b) MTÜ soovib kaasata Sotsiaalprogrammi läbiviimiseks kriminaalhooldusosakonna,

sõlmisid Vangla ja MTÜ käesoleva koostöölepingu (edaspidi „Leping“) alljärgnevas:

1. Lepingu eesmärk

Lepingu eesmärk on teha koostööd kohtu poolt karistatud isikute taasühiskonnastamisel, et vähendada uue kuriteo riski ja suurendada ühiskonna turvalisust. Selleks soovivad pooled läbi viia sotsiaalprogrammi " _____ ".

2. Poolte õigused ja kohustused

- 2.1. MTÜ esitab Vanglale Sotsiaalprogrammi manuaali ja programmi läbiviivate isikute andmed (nimi, isikukood, aadress) koos elulookirjeldustega 3 tööpäeva enne käesoleva Lepingu sõlmimist.
- 2.2. Vangla hindab Sotsiaalprogrammi vajalikkust ja mõjusust ning teatab MTÜ-le Sotsiaalprogrammis osalemisest või selles osalemisest keeldumisest 5 tööpäeva jooksul pärast punktis 2.1 nimetatud andmete saamist.
- 2.3. MTÜ teavitab Vanglat finantseeringu saamisest 5 tööpäeva jooksul alates vastava otsuse teadasaamisest. Seejärel lepivad poolte esindajad täpsemalt kokku programmi toimumise aja, koha, infovahetuse ning muud vajalikud tingimused. Vastav kokkulepe vormistatakse vähemalt kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis.
- 2.4. Vangla hindab kriminaalhooldusaluste programmisobivust ja edastab osavõtjate nimed MTÜ-le.
- 2.5. MTÜ viib Sotsiaalprogrammi läbi manuaalis ja poolte esindajate vahel punktis 2.4 korras kokkulepitud tingimustel ja mahus.

3. Vangla territooriumile sisenemine ja seal viibimine

- 3.1. Vangla territoorium käesoleva Lepingu tähenduses on nii vangla kui ka kriminaalhooldusosakonna territoorium.
- 3.2. MTÜ kohustub järgima Lepingut täites seadustes ja muudes õigusaktides sätestatud, eriti vangistusseaduse, Vangla sisekorraeeskirja, Vangla kodukorra ja muude sellekohaste regulatsioonide sätteid, ning informeerima oma esindajaid, Sotsiaalprogrammi läbiviivaid isikuid ja/või Lepingut täitvaid partnereid sellistest nõuetest ja nende kohustuslikkusest, samuti kohustusest järgida Vangla töötajate ja esindajate juhiseid ja korraldusi.

4. Muud tingimused

- 4.1. Leping jõustub selle allkirjastamisest poolte poolt ja kehtib kuni _____. Lepingut võib muuta ainult Pooltevahelise kirjaliku kokkuleppega või Lepingus ettenähtud juhtudel muus vormis.
- 4.2. Vanglal on õigus Leping kohese toimega ühepoolselt ennetähtaegselt üles öelda, teatades sellest MTÜ-le kirjalikult, kui MTÜ esindaja või töötaja on oluliselt rikkunud vangistusseadust, Vangla sisekorraeeskirja või Vangla kodukorda, eelkõige kui MTÜ esindaja või töötaja on

toimetanud Vangla territooriumile keelatud esemeid või aineid või muul viisil oluliselt ohustanud Vangla turvalisust.

- 4.3. Pooled ei avalda kolmandatele isikutele konfidentsiaalset informatsiooni, mis on neile teatavaks saanud programmi läbiviimise käigus. Konfidentsiaalse informatsioonina käsitletakse kogu informatsiooni Vangla tegevuse ja klientide kohta, mis saab allakirjutanutele teatavaks. Konfidentsiaalse informatsioonina ei käsitleta andmeid, mis on avalikult või õigustatud huvi korral kättesaadavad muudest allikatest.
- 4.4. MTÜ ei tegele Lepinguga seoses avalike suhetega ega anna teateid pressile, elektroonilisele meediale, üldsusele või teistele auditooriumidele, välja arvatud Vangla eelneval kirjalikul nõusolekul. Avaldada võib vaid teateid, mis on Vanglaga eelnevalt kooskõlastatud.
- 4.5. Lepinguga võetud kohustuste täitmata jätmise või mittekohase täitmise eest kannavad pooled Eesti Vabariigi seadustes ettenähtud vastutust. Pooled kohustuvad hüvitama kogu otsese varalise kahju, mis on tekitatud teisele Poolele või kolmandatele isikutele Lepingus fikseeritud kohustuste (sh konfidentsiaalsuse kohustuse) mittetäitmisest või mittekohasest täitmisest.
- 4.6. Lepinguga seotud vaidlused, mida Pooled ei ole suutnud läbirääkimiste teel lahendada, antakse lahendamiseks Harju Maakohtule. Lepingule kohaldatakse Eesti õigust. Juhul, kui Lepingu mõni sätte osutub vastuolus olevaks Eestis kehtivate õigusaktidega, ei mõjuta see ülejäänud sätete kehtivust.
- 4.7. Poolte volitatud esindajaks Lepingu täitmisega seotud küsimustes:
  - 4.7.1. _____ Vangla esindajaks on: _____
  - 4.7.2. MTÜ _____ esindajaks on: _____
- 4.8. Leping on koostatud kahes võrdset juriidilist jõudu omavas eksemplaris, millest kummalegi poolele jääb üks eksemplar.

5. Poolte rekvisiidid

_____ Vangla

MTÜ _____

_____

nimi
ametinimetus

_____

nimi
ametinimetus

_____ 2010. a

_____ 2010. a

Lisa 3. Toimikus asuvate dokumentide nimekiri

Dokumendid käitumiskontrolli toimikus (KarS § 74, KarS § 76, KarS § 87):

- tiitelleht;
- registreerimisleht;
- sisukord;
- kohtuotsus või –määrus;
- karistusregistri väljavõte;
- kutse;
- koopia isikuttõendavast dokumendist;
- kriminaalhooldusaluse õiguste ja kohustuste leht;
- hoolduskava;
- kriminaalhoolduse lõpetamise ettekanne;
- kodukülastuse leht;
- kriminaalhooldusaluse seletuskirjad.

Elektroonilise valve kohustusega kriminaalhooldusaluse toimikus on lisaks eelnimetatutele:

- elektroonilise valve ajakava;
- materiaalse vastutuse leping.

Üldkasuliku töö toimikus (KarS § 69, KrMS § 202) on lisaks:

- üldkasuliku töö tegemise esialgne jaotuskava;
- üldkasuliku töö tegemise detailne ajakava;
- üldkasuliku töö tundide arvestusleht.

Dokumendid kohtueelse ettekande toimikus:

- tiitelleht;
- sisukord;
- kohtueelse ettekande tellimus;
- koopia isikuttõendavast dokumendist;
- karistusregistri väljavõte;
- kohtueelne ettekanne;
- jõustunud kohtuotsus;
- kodukülastuse leht.

Dokumendid vanglapäringu toimikus:

- tiitelleht;
- sisukord;
- vangla tellimus koos lisadega;
- kodukülastuse leht;
- elektroonilise valve nõusolek (vajadusel);
- elukoha sobivuse kontroll-leht elektroonilise valve kohaldamiseks (vajadusel);
- karistusregistri väljavõte;
- vastus vanglapäringule;
- kohtu määrus või siis kinnipeetava avaldus taotlusest loobumise kohta.

Kontrollnõuete ja kohustuste täitmist tõendavad dokumendid:

- tõend töötamise kohta (nt töölepingu koopia); haridust tõendav dokument (koopia);
- maksekviitungid (kooptiad) – kohustuslik, kui on kohtu poolt määratud lisakohustus;
- erinevad töölehed;
- kriminaalhooldusaluse seletused rikkumiste kohta – kohustuslik;
- avaldus elu-, töö- või õppimiskoha vahetamiseks, elukohast lahkumiseks;
- raviasutuse tõend,

- kõik muud kriminaalhoolduse teostamise käigus kogutud vajaminev dokumentatsioon (iseloomustused, avaldused jne).

Kontrollnõuete ja kohustuste mittetäitmisega seonduvad dokumendid:

- kriminaalhooldusaluse seletus;
- protokoll õigusrikkumise kohta;
- alkoholi või narkootikumide tarvitamise kontrollimise protokoll;
- joobe tuvastamise akt;
- erakorraline ettekanne;
- karistusregistri väljavõte;
- KIS dokumendid;
- kirjalikud teated politseist või prokuratuurist.
- Muud dokumendid või kirjalikud teatised, kus on fikseeritud kontrollnõude või kohustuse rikkumine kriminaalhooldusaluse poolt.

Lisa 4. Juhend sotsiaalprogrammide läbiviijatele

I Üldine info

1. Sotsiaalprogramm on üheselt määratletav ja sellesse tuleb suhtuda tõsiselt, iga rehabiliteeriv tegevus ei ole käsitletav programmina.
2. Programmide, mida hetkel kasutatakse vanglasüsteemis on järgmised: Liiklusohutuse programm, Agressiivsuse asendamise treening, Viha juhtimine, Equip, Sotsiaalsete oskuste treening, Eluviisitreening õigusrikkujatele, Seksuaalkurjategijate tagasilanguse ennetamise programm, Õige Hetk, , Pere- ja paarisuhte vägivalla vähendamine, Uus suund, Võida. Lisaks on kaplanite poolt läbiviidavad programmid Igapäeva valik, Tee ja Taastav õigus.

Lisanduvad koostööpartnerite poolt läbiviidavad programmid, mis on eelnevalt kooskõlastatud Justiitsministeeriumiga.

II Programmi ettevalmistamine

1. Programmidesse suunatakse riski-, HK/ITK põhiselt ja/või vastavalt kohtuotsusele/määrusele.
2. Grupid komplekteeritakse pärast ITK/HK koostamist ja nii, et vähemalt 1 kuu enne rühma algust oleksid osalejad teada ja kõikide korralduslike tegevustega alustatud.

III Programmi läbiviimine

1. Sotsiaalprogramm kriminaalhoolduses viiakse läbi katseaja esimesel poolel, et tagada võimalus loodetavasti toimunud muutuse kinnistumiseks ja vajadusel uuesti sekkumiseks.
2. Programmis osalemise perioodil toimub registreerimiskohustuse tavapärane täitmine vastavalt KarS § 75 lg 1 (kriminaalhoolduses).
3. Kohtu poolt määratud kohustus KarS § 75 lg 2 p 8 läbida sotsiaalprogramm on täidetud, kui osaleja on programmis osalenud 90 % ulatuses ja läbi on võetud kogu programmi materjal.
4. Kui grupitööks mõeldud programmi on võimalik läbi viia individuaalselt, tuleb ka sel juhul kinni pidada manuaals toodud soovituslikust ülesehitusest ja sagedusest. Kui mingil põhjusel viiakse programm läbi harvemini kui manuaals märgitud, tuleb põhjendus kanda KHIS- i tööpäevikusse.
5. Programmi läbiviija kannab jooksva info (teema, osalemine) kriminaalhooldusaluse tööpäevikusse.

IV Programmi lõpetamine

1. KIR tööpäevikut tuleb programmide osas korralikult täita ja kasutada p 1 toodud nimetusi või nende kokkuleppelisi lühendeid (nt Liiklusohutuse programm – LOP).
2. Grupi läbiviijad annavad kriminaalhooldusametnikule jooksvat informatsiooni, kuidas

kriminaalhooldusalune osales grupis ja soovitusi, millise teemaga oleks vajalik süvitsi veel jätkata. Selleks kasutada KHIS – i tööpäevikut või e-kirja.

3. Tagasisidelehed osalejatelt vastavalt programmi manuaalile.

V Programmi jätkusuutlikkus

1. Võimalus korraldada piirkondlikke programmipõhiseid kvisioone 1 x aastas.
2. Omavaheliseks suhtluseks ja kogemuste vahetamiseks on võimalik kasutada programmi läbiviijate liste: krh_art; krh_eluviis; krh_equip; krh_lop; krh_mi; krh_oigehetk; krh_skp; krh_sotsoskused; krh_vihajuhtimine, vangla_vabanemiseelne, perevägivald.

VI Sotsiaalprogrammides osalemise kajastamine Kriminaalhooldusregistri tööpäevikus

Kui kriminaalhooldusalune on suunatud sotsiaalprogrammi, siis tööpäevikus valida rippmenüüst päevikukanne ilma teemata. Teemareale kirjutada sotsiaalprogramm ja täpne programmi nimi (nt Sotsiaalprogramm Õige hetk).

Kõik programmis osalemist kajastav info kanda jooksvalt kommentaaridena ühe päevikukande alla:

- programmi läbiviijate nimed, ajavahemik, läbiviimise koht, sagedus;
- iga osalemise korra järgselt info osalemise kohta ja teema;
- kui ei osalenud, siis info kontakti võtmise kohta ja kriminaalhooldusaluse seletuse kohta;
- programmi lõppedes tagasiside läbiviija(te)lt.

Sama info peab tööpäevikus kajastuma ka siis, kui programmi viib läbi kriminaalhooldusametnik ise individuaalselt või grupis.

VII Programmide läbiviimise sagedus

Programmi kohtumised toimuvad sagedusel, mis on määratud programmi manuaalis, kuid mitte harvem kui kaks korda kuus. Erisused peavad olema põhjendatud tööpäevikus.

Lisa 5. Juhised välisriiki lubamiseks

Välisriiki tööle lubamise juhul lähtutakse põhimõttest, et tegemist on kohtu poolt süüdi mõistetud isikuga, kes peab karistuse ära kandma Eesti territooriumil. Teatud juhtudel võib siiski olla otstarbekas lubada erandeid. Sellise erandi lubamiseks peavad olema täidetud järgmised eeltingimused:

1) katseaja läbimise osas

- riskihindamine ja hoolduskava peavad olema valmis;
- sotsiaalprogrammis osalemine tuleb tagada vaatamata välisriigis käimistele;
- kriminaalhooldusalune on ilmunud kohtumistele õigeaegselt vastavalt kriminaalhooldusametnikuga kokkulepitud aegadele ning puudub informatsioon uute õigusrikkumiste toimepanemisest.

Välisriiki lubamisel lähtub kriminaalhooldusametnik kontrollnõuete ja kohustuste täitmise tagamisest ning kriminaalhooldusaluse riskidest hinnates võimalikke uusi õigusrikkumisi. Keeruliste juhtumite korral võib kriminaalhooldusametnik kaasata otsustamise protsessi vanem- kriminaalhooldusametnikke, metoodikuid ja/või juhatajat.

2) Kriminaalhooldusaluse poolt esitatavate andmete osas

- kriminaalhooldusalune on esitanud kirjaliku avalduse, millele on lisatud tööleping või kooli tõend või teised asjakohased toetavad dokumendid, mille alusel on võimalik kriminaalhooldusaluse välisriiki siirdumise eesmärki ja seal viibimist kontrollida;
- kriminaalhooldusalune on esitanud välisriigi elukoha aadress ja kontaktandmed;
- kriminaalhooldusalune on esitanud välisriigis viibimise perioodi tõendavad dokumendid, mille koopiad pannakse toimikusse;
- tööpäevikus kajastub põhjendus välisriiki lubamise osas ning milliste kokkulepete alusel ja kui kauaks isik välisriiki lubati. Põhjendatud vajaduse korral võib kriminaalhooldusametniku poolt väljastatav luba olla ka tähtajaline, hõlmates korduvaid välisriigis viibimisi;
- järgmise registreerimise kuupäev peab olema toimikus ja kriminaalhooldusregistris fikseeritud. Kui kriminaalhooldusalune viibib välisriigis üle ühe kuu, siis peavad olema sõlmitud eelnevad kokkulepped vahepealse teavitamise osas (e-posti või telefoni teel).
- Kriminaalhooldusalune on esitanud Eestis viibiva kontaktisiku andmed.

3) Andmete kontroll

- kriminaalhooldusametnik kontrollib talle esitatud andmed võrreldes seda erinevates andmebaasides ja koostööpartneritelt kättesaadava infoga;
- töölepingu esitamisel kontrollib kriminaalhooldusametnik nimetatud tööandja olemasolu ja tegutsemise sihtkoha riigis;
- kooli tõendi korral teeb kriminaalhooldusametnik päringu tuvastamiseks kriminaalhooldusaluse õppimise;
- vajadusel teeb kriminaalhooldusametnik enne loa andmist täiendavaid päringuid, suhtleb vajalike ametiasutuste ning isikutega.